

Molotov in Hitler se sporazumela v 'korist obeh dežel'

POGAJANJA BILA TAJNA. — USODA TURCIJE IN BALKANA NA TEHTNICI. — VPRAŠANJE DARDANEL IN MALE AZIJE. — GLASOVI O SPORAZUMU MED JAPONSKO IN RUSIJO

Kot smo omenili že v prejšnji številki, niso uradni komunistični objavljeni v Berlinu in Moskvi, povedali o posvetovanjih med sovjetskim premierjem Molotovom in Hitlerjem ter njegovim ministrom znanim z imenom Ribbentropom

je, da je dotični sporazum obeh koristil. Obe sta se povečala, Sovjetska Unija večinoma brez vojne. Nemčija pa je vsled tega, ker si je s paktom zavarovala svojo vzhodno mejo, udarila z vsem svojim mogočnim militarizmom na Francijo in druge dežele ter jih strla, ali pa pomandrala, kot na primer Poljsko, Belgijo in Nizozemsko.

Ampak nemških osvajanj s tem ni še konec. Predno bo znjimi nadaljevala na Balkanu in proti vzhodu, se je hotela dementiti z Rusijo, kako si razdeliti z njo sfere vpliva. Mussolini pri Hitlerju ne šteje več dosti, čeprav se je duče v svojem govoru prošlo nedeljo dušal, da je med Italijo in Nemčijo neomajena vzajemnost. V Grčiji in v Sredozemlju gre Italiji slabo, pa bo morala najbrže tja Nemčija. A pot ji gre preko Jugoslavije in Bolgarije. In udariti bo treba tudi Turčijo, ako se ne odpove prijateljstvu do Anglije. Slednji je treba vzeti tudi kontrolo nad oljnimi polji v Iranu (Perziji) in Iraku, kakor ji jo je Nemčija vzela v Romuniji. Kako izvršiti vse to ne da bi prišlo radi tega kaj navzkriž s Sovjetsko Unijo? To je bil predmet razgovorov minul teden v Berlinu.

Za sporazum z Japonko
Zelo si Hitler prizadeva pripraviti Rusijo v sporazum z Japonko. V ta namen je imel pri rok japonske večake in tipal Molotova, ako bi bila Rusija pripravljena skleniti z vlado v Tokiu tako pogodbo, ki bi bila v bistvu proti Angliji in Zed. državam. V tem slučaju bi morala Rusija nehati podpirati Kitajsko in si z Japonko določiti sfere vpliva v severni Aziji ter skleniti novo trgovsko pogodbo, ki bo tudi Nemčiji v korist.

Vprašanje trgovine in surovin
Drugo za Nemčijo življenjsko važno vprašanje je, kje dobiti za svojo industrijo potrebne surovine, ki jih vsled angleške blokade ne more dobiti iz Amerike in drugih prekmorskih krajev. Trgovina med Nemčijo in Rusijo se sicer razvija v smislu trgovske pogodbe med njima, toda Nemčija bi rada veliko več nego dobiva iz Rusije sedaj. Več olja, več žita, več surovin.

(Nadaljevanje na 5. strani.)

LOV ZA "SABOTAZNIKI"

Ta mesec so se v par kemičnih tovarnah in v eni elektrarni dogodilo eksplozije. Sum je takoj padel na "petokolonce" in zvezni prisikovalni biro je nemudoma poslal na lice mesta detektive. Domači poznavalci v prizadetih krajih večinoma menijo, da so se sesreče, v katerih je bilo tudi nekaj delavcev ubitih, dogodile po neopretnosti, ali pa vsled pomanjkljivosti varnostnih naprav. Vsilic temu je moral marsikak osumljenec pred preiskovalne organe. Sploh je nastal vsled velikih vladnih naročil za obrambo pred "petokolonce" velik strah. Nezgode v velikem, ki se dogajajo v industriji, ga že povečavajo. Na vrhovi sliki je kemična tovarna v Newarku, katero so po eksploziji obljeli plameni.

PRESOJANJA DOGODKOV DOMA IN PO SVETU

Narodna obramba je za delodajalce izboren argument, kadar so v sporih z unijami. Patriotična dolžnost delavcev je, da delajo na vladnih naročilih v prid narodne obrambe, ne pa ovirati jo s stavkami! In kot se zdi, bo pod to pretvezo uničen zakon o maksimalnem delavniku in minimalni mezd.

Jugoslavija je zares v kletkah. Bitolj v Južni Srbiji je bil že parkrat napaden, nekaj hiš je bilo porušenih in več ljudi ubitih. Ampak Jugoslavija ni velesila. Najprvo se je oddahnila z resignacijo svojega prevročnega vojnega ministra, ki je zahteval zob za zob, nato pa s protesti. Nekateri optimisti v nji upajo, da je morda Molotov na obisku pri Hitlerju rekel za njo dobro besedo. A dejstva pričajo, da jugoslovanski kmet strada in jugoslovanski industrijski delavec pa komaj še živetari, ker morajo pridelki iz Jugoslavije v tretji rajh.

Kongresnik Dies se je v svoji preiskavi za odkrivanje "neameriških aktivnosti" lotil nemških in italijanskih konzulatov. Trdi, da ima dokazane o njihovih spletkah v notranje razmere naše dežele. A iz te moke najbrže ne bo kruha, razen ako se zapletemo v vojno z osiščem.

Italijanski vojaki imajo v vojni z Grčijo slabo srečo. Poslani so bili v Albanijo kot na izlet. Pa so se iznašli v furiji. Mussolini se je ukani. Ni pričakoval, da se bodo Grki borili. Italijani, ki sploh niso vedeli, čemu se naj tepejo z Grki, so se sprva čudili, nato pa zbežali. Kar jih je moglo pobegniti v Jugoslavijo, se jim še najboljšje godi. Slabe hrane so vajeni in Grki jim niso več za petami.

Mornarji na velikih ameriških jezerih so največji reveži. Izkorščani, da je strah. In v nevarnosti kot le malokdo. V viharju, ki je dne 13. nov. in dan prej razburkal jezersko gladino, je utonilo blizu sto delavcev s svojimi ladjami vrcd.

Maurice M'evre, župan mesta Lavagny v neokupirani Franciji je bil zato, ker je kritiziral vlado v Vichyju, da preveč popušča Hitlerju, odstavljen. Torej ledo vlada Francije?

Španija je predmet mnogih ugibanj. Njen vnanji minister Serrano Suner je bil znova povabljen v Berlin in se spet odzval. Gre se za vprašanje, kako Angliji vzeti Gibraltar.

Francoska vlada je razpustila delavce unije in mimogrede zaradi lepšega tudi sindikata. (Nadaljevanje na 3. strani.)

KONVENCIJI CIO IN AFL PRED VPRAŠANJEM SLOGE

Psom v Evropi se obetajo težki, smrtni časi...

Nemška vlada se je odločila uničiti pse. Izračunala je, da veliko pojedjo, dočim hrane manjka. Torej naj ljudje pojedjo pse. Po 1. januarju bo v Nemčiji v mesnicah postavno prodajati tudi pasje meso. Vladni živinodržavniki bodo vsakega zaklanega psa preiskali, kakor preišče, goveda itd., predno ga bo dovoljeno prodati za mesnino.

V restavracijah za reveže je v Nemčiji že več mesecev dovoljeno prodajati konjski gulaž in druge porcije konjskega mesa. Pravijo, da je pasje meso veliko bolj neokusno kot konjsko, a človek mora jesti. Ako ni boljšega, se mora zadovoljiti tudi z ogabno hrano.

V Italiji, kjer je bil kruh slabe kakovosti že pred vojno, so ga minuli teden z vladnim dekretom še bolj poslabšali z dodatno primesjo slabe koruzne moke.

V Kanadi pa je žita toliko v zalogah, da se vlada bavi z vprašanjem, kako znižati pridelke prihodnje leto, da farmerje obvaruje pogubnih izgub.

JSKJ si spremenilo ime v American Fraternal Union

Nova Doba z dne 13. nov. poroča, da je glavni odbor JSKJ spremenil v smislu odloka zadnje konvencije svoji organizaciji ime v Ameriško bratsko zvezo (ABZ), njeno uradno ime pa bo American Fraternal Union (AFU). Vso to proceduro in določitev imena je izvršil gl. tajnik Anton Zbašnik.

"Sava" obeta zanimiv koncert

Prihodnjo nedeljo ima v Chicagu petje ljubeča publika s pet priložnost čuti zborno petje. soliste, duete in pa opero "Povodni mož". Iz sporeda na 2. strani je razvidno, da se udeležencem res obeta obilo užitka.

Nadomestila ("ersatz") tudi po vojni

Nemška vlada pripravlja ljudstvo, da ostanejo mnoga nadomestila ali "ersatz" tudi ko bo vojna končana. Nekatera menda za stalno, ker so "boljša" kakor pa "originalna".

JOHN L. LEWIS DRŽAL BESEDO IN ODPSTOPI. — SISTEM INDUSTRIALNIH UNIJ SE MORA OBYAROVATI. — KOMUNISTI V BORBI ZA OHRANITEV MANDATOV IN VPLIVA

John L. Lewis je konvenciji unij CIO, ki se je pričela minul pondeljek v Atlantic Cityju, izjavil, da bo ostal zvest borbi za industrialni unionizem in pomagal komurkoli, ki pride v načelstvo namesto njega.

Neupoštevana demonstracija

Ko je stopil na oder, je bil dan signal za demonstracijo, da se ga "drafta" za nadaljevanje v predsedovanju CIO. Aranžiral jo je Earl Browder, ki je postal v Atlantic City s sodelovanjem komunističnih odbornikov par tisoč članov iz New Yorka, ki se razumejo, kako uganjati dirndaj pol ure ali več.

Lewis je bilo to všeč, a ob enem je vedel, da Browderjeva armada ni CIO. Je dovolj pretkan, da ve, kako se upirajo take stvari. Ko se je "masa" pomirila, ji je izjavil, da njegova izjava drži. Z indorsiranjem Willkieja je častno obljubil, da za načelnika CIO ne bo več kandidiral, ako bo Roosevelt ponovno izvoljen. Izvoljen je bil in Lewis hoče biti mož beseda.

Vprašanje nasledstva

S svojo obljubo, da bo stal na strani onemu, ki ga nasledil, pa je napravil nemalo zadrege. Kajti za kulisami je prav tako določeno, kakor v svojem radijskem govoru za Willkieja izjavil, da le ta in ta je zanj sprejemljiv. Tisti, ki jih je imel v mislih, pa so bili v skrbeh, češ, kaj pa, če ne dobe sodelovanja od onih, ki so komaj čakali, da se Lewisa iznebe? Na primer od Hillmana od ACW, od Thomasa, predsednika unije avtnih delavcev itd.

Konvencija CIO v Atlantic Cityju se torej vrši zgolj okrog vprašanja, ali naj se Lewisa še prizna za voditelja, ali pa se ga res potisne na stran. Iz njegove izjave, kot omenjeno, je razvidno, da se je pripravil umakniti le s titularnega vodstva, a ob enem si želi naslednika, ki bo pod njegovo komando. Kako se bo zadeva končala, ko to pišemo, seveda še ni mogoče uganiti in še manj pa konstatirati. A očitno je, da je Lewis vzlic svoji neprevidezni politični potezi glavar

CIO tudi na tej konvenciji in ima za sabo večino, kamorkoli že jo hoče obrniti.

AFL za slogo

Kakor govorniki na konvenciji CIO v Atlantic Cityju, tako so tudi predstavniki AFL na konvenciji v New Orleansu za trjevali, da so za slogo in za združenje obeh skupin. A za enotnost je treba premostiti vzroke razdruženja in teh se AFL

JOHN L. LEWIS

ni dotaknila s temelja. Samo napadati Lewisa ne zadostuje.

Kajti ako je AFL res za slogo, se mora sprijazniti z dejstvom, da so tudi drugi delavci ljudje, ki so za svoje delo vredni poštene mezde. — Načelo, da so le profesionalci vredni protekcije in visoke plače, se mora umakniti.

Posledice neopretnosti

CIO ne bi nastal, ako bi v vodstvu AFL razumeli, da so vsi delavci upravičeni do dostojnega življenja. Bilo je pred petimi leti, ko je vodjem AFL John L. Lewis to vrgel v obraz in začel z gibanjem, ki je mahoma raslo.

Ob enem je ta spor med AFL in CIO povzročil v organizatoričnih kampanjah nič koliko ovir. — Pa tudi razočaranj med nešteti delavci.

Posledice so, da kongres sprejema odredbe, ki so bolj in bolj v oviranje unij obeh skupin.

To je obema v svarilo, da je skrajni čas, da si obe vzajemno poiščeta pot v enotnost.

ALI NAJ ZED. DRŽAVE POMAGAJO EVROPI Z ŽIVILI?

Bivši predsednik Herbert Hoover si prizadeva pridobiti ameriško javnost za pošiljanje živil podjarmljenim ljudstvom v Evropi. Glad je nad njimi. Hoover pravi, da ker smo pomagali v prošlosti, pomagajmo sedaj. Anglija nasprotuje tej akciji. Naciji so v okupiranih deželah pobrali zaloge prehrane, pa naj se oni brigajo, kako preživeti ljudi skozi to zimo, menijo v Londonu.

Vsled tega se je začela v tej deželi ostra polemika. Eni so s Hooverom in zahtevajo od ameriške vlade, da naj pritisne na Anglijo v tem slučaju pustiti z blokado. Drugi, med njimi mnogo duhovnikov vseh ver pa apelirajo, da se Hoover nikar ne podpre, kaiti če mu ugodimo, bo to bolj pomoč nacijem in njihovi vojni, kakor pa bednemu ljudstvu v podjarmljenih deželah.

Nekaj podatkov o številu glasov za soc. stranko

Leta 1936 je dobil Norman Thomas izmed vseh za socialistično listo oddanih glasov po vseh Zed. državah 40 odstotkov v New Yorku in ostalih 60% v drugih krajih Ameriške Unije.

Letos jih je dobil v državi New York 21,000, pred štirimi leti pa 86,000. Vzrok temu nazadovanju, kar se države New York tiče, smo pojasnili v prejšnji številki.

V večini držav so socialistični glasovi narasli, ali pa vsaj ostali na približno enaki višini kot pred štirimi leti. V nekaterih pa so padli, kot v New Yorku.

V Chicagu je dobil Thomas 3,945 glasov, s čikaško okolico vred pa nekaj nad 4000. Skupno s predsedniškim kandida-

tom prohibitionistične stranke sta dobila v Illinoisu le eno tretjino enega odstotka izmed vseh oddanih glasov, kar je manj kot menda kdaj prej v zgodovini "tretjih strank" v tej državi.

Socialistična stranka je vodila svojo letošnjo kampanjo striktno s pacifiističnega stališča in z zahtevo za odpravo konskripcije. Pa ni vleklo.

Dasi je dobila marsikje še enkrat in tudi do trikrat več glasov kakor pred štirimi leti, je v skupnem številu rezultat vendarle tak, da se bo moralo vodstvo izprašati, v čem tiči ta stagnacija in nazadovanje, ter se sprijazniti z dejstvom, da bo mogoče naprej le z reorganizacijo, s kakršno si bo mogla pri-

dobiti zaupanje tistega delavstva, ki je nekoč bilo zanjo.

V Wisconsinu je glasovalo za Thomasa 10,937 volilcev ali 311 več kot pred štirimi leti. Bolj je napredoval v primeri s prejšnjimi volitvami predsedniški kandidat SLP, komunist Browder pa nazadoval. Napredoval pa je v par zapadnih državah, a vzlic temu ne bo njegovo število višje kot pred 4. leti. Letos je bil na glasovnici v 22. državah, v nekaterih, posebno v New Yorku, pa so njegovo ime vpisavali.

V okraju Silver Bow v Montani, ki je največji rudniški distrikt na zapadu, je dobil Thomas 715 glasov. Browder pa 152. Toda komunist Patrick King, ki je kandidiral v držav-

no zakonodajo, je dobil blizu 4000 glasov.

V Baltimoru je dobil Thomas 2984 glasov, pred štirimi leti pa 950.

V Pennsylvaniji odziv na apel soc. stranke ni bil ugoden, razen v Readingu, kjer je dobil Thomas 1205 glasov. Boljše so izšli lokalni socialistični kandidati, ki pa so vzlic temu ostali v veliki manjšini.

V Californiji je dobil Thomas razmeroma mnogo glasov v Los Angelesu in na drugem mestu v San Francisku.

Volilni rezultat širom dežele je soc. stranki nauk, da se bo morala najti samo sebe, predno bo spet dobila zaslombo med delavstvom, kateremu v korist deluje.

KONCERT "SAVE" v nedeljo 24. nov. V DVORANI S. N. P. J. Chicago, Ill.

Spored koncerta je na tretji strani v tej številki.

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKO SREDO.

Izdaja Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba, Chicago, Ill.

GLASILO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTIČNE ZVEZE.

NAROCNINA v Zedinjenih državah za celo leto \$3.00; za pol leta \$1.75; za četrt leta \$1.00.

Inozemstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.

Vsi rokopiisi in oglasi morajo biti v našem uradu najpozneje do ponedeljka popoldne za priobčitev v številki tekočega tedna.

PROLETAREC

Published every Wednesday by the Yugoslav Workmen's Publishing Co., Inc. Established 1906.

Editor.....Frank Zaits
Business Manager.....Charles Pogorelec
Asst. Editor and Asst. Business Manager.....Joseph Drasler

SUBSCRIPTION RATES:

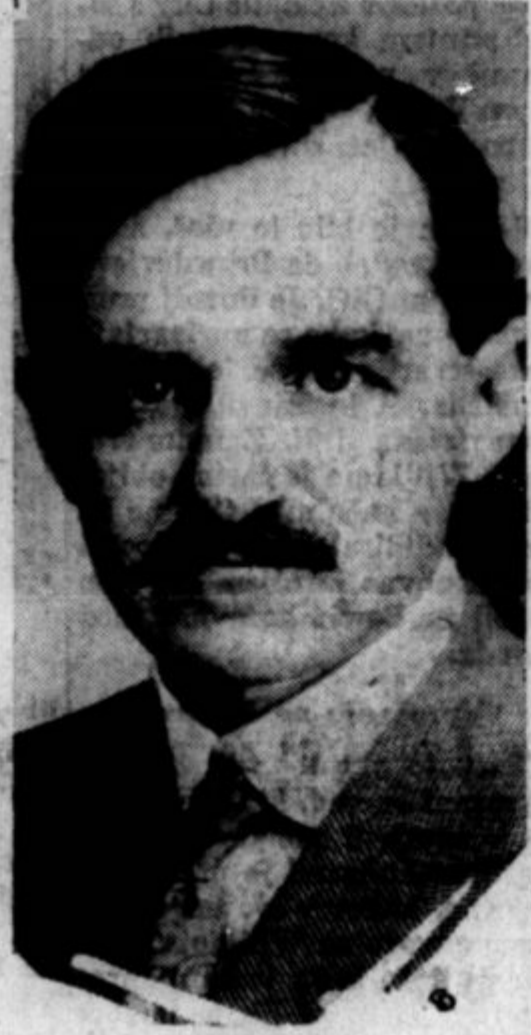
United States: One Year \$3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00. Foreign Countries, One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

PROLETAREC

2301 S. Lawndale Ave. CHICAGO, ILL. Telephone: ROCKWELL 2864.

Zahteve za izključenje Hoana iz socialistične stranke

Soc. stranka v Coloradu je razposlala socialističnim listom, glavnemu tajniku stranke Traversu Clementu, članom narodne eksekutive, odboru soc. stranke v Wisconsinu in znanim članom resolucije, v kateri predlaga oziroma zahteva, da se bivšega milwaškega župana D. W. Hoana izključi iz soc. stranke. Resolucija soc. stranke v Coloradu trdi, da je Hoan kršil tradicijo soc. stranke, njena načela in grešil proti načelnim izjavi prošle nominacijske konvencije soc. stranke, ker je sprejel službo v narodnem obrambnem odboru. Priporočil ga je vanjo newyorški župan La Guardia.

DANIEL W. HOAN

Coloradska skupina izvaja, da je soc. stranka tradicionalno proti vojni in obo-roževanju, kar je letos še posebno poudarila v svoji plat-formi, sprejeta aprila mese-ca na konvenciji v Washing-tonu, D. C.

Državna organizacija so-cialistične stranke v Colora-du ni edina, ki je obsodila Hoana radi njegove sedanje službe. Takoj ko jo je spre-jel je napisal protij njemu v Callu ostro izjavo strankin tajnik Clement Travers in omenil, da se bo s to zadevo pečala tudi eksekutiva na svoji prvi seji. Vršila se je zadnji soboto in nedeljo v New Yorku.

Coloradčani predlagajo v svoji precej dolgi resoluciji, da naj eksekutiva pozove milwaško in wisconsinško soc. stranko Hoana črtati iz organizacije če pa tega ne stori, naj se jo sus-pendira toliko časa, dokler se ne bo pokorila zahtevi.

Hoan je res kršil strankino takozvano platformo, kajti v nji se je izrekla ne samo proti vojni, nego proti podpiranju dežel, ki so zapletene v vojno, in proti obo-roževanju ali narodni obrambi.

Toda wisconsinška soc. organizacija s tistim sklepom ni soglašala in je poslala eksekutivi izjavo, da naj določbo, v kateri je proti podpiranju zaveznikov, spremeni.

Na podlagi tega bi bilo sklepati, da tudi Hoana ne bi hotela izključiti, čeprav bi narodna eksekutiva to od nje zahtevala.

Hoanovi zagovorniki pravijo, da je stokrat boljše, če so v v'adnih uradih ljudje, kateri so dokazali, da jim ljudstvo lahko zaupa, namesto da bi imeli vse odgovorne službe zgolj sebični "politični", ki gledajo samo na svojo koristi.

D. W. Hoan najbrže na zahteve za izključenje malo da. Kaj on misli o sedanjem vodstvu S. P., je povedal na zaupnem sestanku delegatov strankinih klubov v milwaškem okraju.

Gotovo je, da ga coloradska S. P. nič ne vznemirja. Vsega skupaj ima le enajst članov, kakor pravi poročilo iz glavnega u-ada soc. stranke letošnjega junija.

Toda če se v zadevo umeša na tak drastičen način še na-rodna eksekutiva, bi to pomenilo uničenje zadnje strankine po-stopanke, ki je še vredna te označbe. Saj ji že coloradska reso-lucija ne more biti po godu. Ako bi se tisti člani rajše brigali za jačanje organizacije, namesto za izključenje, bi mogoče kaj šteli. S tem, da prete wisconsinški socialistični organizaciji s suspendiranjem, svoji stranki le škodujejo.

Smrtne kazni

V Nemčiji poje giljotina. Žrtve so večinoma "veleizdajal-ci" in ruvarji proti interesom države. To pomeni, da je v Nem-čiji tudi nekaj takih ljudi, ki si upajo biti v opoziciji.

V Rusiji izrekajo sedaj smrtne kazni večinoma proti ne-sposobnežem, ki zakrivijo nesreče v industriji, proti takozva-nim sabotažnikom in tatovom. V Moskvi je bilo 1. nov. obsoje-nih v smrt 8 delavcev, ker so krađli meso iz železniških skladiš-č.

Ako se bi v Zed. državah pošiljalo take kršilce v smrt, bi bilo treba še mnogo električnih stolov.

Ničesar ni groznejšega kakor gledati ignoranco v akciji. — Goethe.

Revnica je redkokdaj čista in nikdar preprosta — Oscar Wilde.

"DRAFT" NIČ NE IZBIRA

V New Yorku je dobil v svojem distriktu za prijavljence v obvezno vojaško službo številko ena v Ameriki rojčen Kitajec Chang Chong Yuen. Uposlen je bil v pralnici. "Čimprej odložim tem boljše, čemu bi čakal, da me pokličejo," si je mislil mladi Yuen, in se javil prostovoljno v armado. Za-prisegel ga je uradnik Sing Kee, ki je tudi kitajskega rodu. V prajšnji sve-tovni vojni je služil v ameriki armadi na fronti v Franciji.

RAZNOTEROSTI

Bridgeport, O. — V časopi-sih čitam, da se po industrij-skih mestih bolje dela zadnjih par mesecev. Tudi iz rudarskih naselbin se vidijo poročila, da rovi bolje obratujejo kot so pred nekaj meseci. Tako so tu-di v vzhodnem Ohiu začeli ro-vi z obratom, med temi tudi ne-kaj tistih, ki so več let počivali. Iz tega sklepam, da je naša do-lina najslabša kar se tiče obno-vitve obrata.

Pred leti so bile v tej dolini jeklarne zelo zaposlene; bila so že več jeklarn podrli, ena premogorov pa skoro kamor koli si se obrnil. Od takrat pa so že več jeklarn podrli, ena stara že dolgo počiva in v njej ne bodo več obratovali po sta-rem sistemu. V rovih pa so de-lavce nadomestili stroji; na sto-tine rudarjev je strojna pro-dukcija vrgla na cesto. Tako je pri nas, v drugih krajih pa gle-de dela v rovih menda ni mno-go boljše, četudi so nekateri ru-darski revirji, ki jih strojna produkcija še ni zadela popoln-oma.

Iz gl. urada JSZ in uprave Proletarca nas vzpodbujajo, naj agitiramo v prid obema us-tanovama. Upali smo, ker se povsod delo odpira, da se bo odprlo tudi pri nas. Na delu so razni odbori, da se bi privedla v te kraje kakšna industrija v obrambne svrhe, kajti prilike je dovolj: tu je križišče vseh glavnih cest, važnih železnic, tu so premogorovi, cenena plovba in transportacija po re-ki Ohio. Toda baš reka Ohio je menda vzrok, da se industri-je selijo ven namesto notri. V zadnjih letih so namreč velike poplave ob reki Ohio naprave-lice ogromno škodo, vsled tega pa nočejo riskirati novih industrij-skih podjetij v teh krajih.

Med tem pa je prišel še en udarec, ki zelo slabo učinkuje. Najhujši udarec je namreč za-del večino članov kluba Naprej št. 11 JSZ in društev št. 13 in št. 333 SNPJ. To se je zgodilo dne 6. novembra, ko je Loran Coal Co. odslovila okrog 400 rudarjev, ki so dosedaj nakladali premogov po starem sistemu. In večina teh je pri omenjenih organizacijah, ki ne bodo ni-kdar več delali v tistem rovu, kajti odslej naprej bo šlo vse po novem sistemu — strojna produkcija. Pri strojih pa ima-jo najrajši le mlade moči.

Govorilo se je, če bi bil Willkie izvoljen, da bi omenji-ja družba tega ne storila. Ta je bosa! Naslednji dan sem v prodajalni govoril z ženo vsi-jelega inženirja tiste kompanije, ki je vneto prišastinja Willkie-ja. Razume se, da ona ne po-zna položaja. Dejal sem, da to je pač hud udarec za uboge od-slovljene rudarje. Pa se je od-rezala, češ, pa naj Roosevelt sedaj skrbi zanje. Kaj hočeš, je pač škoda besedi. Kljub temu sem rekel, da nekdo bo pač moral zanje skrbeti, ker jih kompanija več ne mara. Iz vse-ga tega torej sledi, da bomo ineli pri našem prosvetnem in kulturnem delu še večje po-težkoče.

Med prizadetimi rudarji jih je bilo več, ki so 26. okt. in 9. nov., ko sta bila plačilna dne-va, prejeli po \$3.00 plače, ali nekaj več ali manj. Nekdo mi je rekel, ko so mu vse odraču-

nali, da je prejel 98c, v nekem slučaju pa je rudar prejel samo 17c. Pa si pomagaj, če si mo-reš. Seveda, vsi prizadeti bodo sedaj prejemale 16 tednov brezposelnostno podporo—kaj pa potem? To je seveda drugo vprašanje.

Baš ko človek misli in upa, da se bo lahko kaj storilo za našo skupno stvar, pa te zaden-ne tak hud udarec, ki ga naj-bolj občuti naše ljudstvo. Čemu naj hodi sem agitator v takih časih, ko se ti človek smili, ker nima niti za kruh. Drugega nam torej ne preostaja kot to, da upamo, da se bodo razmere v kratkem kaj spremenile na bolje.

Vsekakor bomo morali naše vrste izpopolniti in pojačati z mladino. Ampak to je pač te-žko delo, kajti mladina nima nima dosti pojma o naši delav-ski stvari. Kljub temu bomo morali poskusiti in morda bo-mo dosegli kaj uspeha. Mnogo mladih fantov odhaja prosto-voljno v armado, ne da bi čakali, da bi bili vpoklicani v vo-jajško službo. Dela namreč ni-majo in jim skoro drugega ne kaže. Mladina hoče in potre-buje razvedrila, a to pa stane denar, katerega pa nima. Ne-kateri niso sploh še nikdar bili zaposleni, odkar so dovršili srednje šole, nekateri pa prav malo. Povsod pa te vprašajo, ko greš za delom, v kateri stro-ki si izučen. Kje naj pa se mla-dina izuči, če pa nima prilike. Ker pa jim to ponujajo pri vo-jakih, se enostavno odločijo, da grede k vojakom. Znanih mi je namreč več takih slučajev.

Dne 13. nov. sem prejel pi-smo od Naceta. V pismu je bilo le par besed, zraven pa copak in članska knjižica soc. stranke; copak je bil za članarino. Nace je dostavil: "Evo ga do-larčka za članarino kluba in pokreta." Tako se je odrezal Nace. Kakor hitro bom prejel znamke, pa mu vrnem knjižico, dolarček pa bo prav prišli naši zvezci, ker ima velke obveznos-ti in obilo dela v prid delavske mase.

Tisti, ki se ukvarjamo z de-lavskim gibanjem in ki smo akt-ivni v prid naselbin ali kake druge dobre stvari, jih navadno mnogokrat dobimo pod nos. Se-veda se moda vse prezreti; člo-vek mora pač vedno biti pri-pravljen na to, da se zna ote-pati, da zna odgovoriti osebi, ki te hoče ugrizniti ali vsčipni-ti, tako da dotični ne ve, če je na svetu. Na take in podobne slučaje mnogokrat naletim in sem se jih tako privadil, da se mi že nekam čudno zdi, ko prid-em v ta ali oni kraj, če se kaj takega ne pripeti. Ampak ko greš tako naprej po tej smo-treni poti, o kateri si prepričan, da je resnično prava, spoznaš baš pri tistih osebah, da jih je čez čas sram. Končno namreč spoznajmo, da so bili v zmoti, ali pa vidijo, da ti ne morejo do ži-vega. Tvoje delo beleži uspeh in začnejo te gledati vse dru-gače, polagoma pa te tudi za-čno respektirati. Razume se, da to vzame precej časa, pre-dno spoznajmo tvoj mislo, da si v pravem in da opravljaš do-bro, koristno, potrebno in po-šteno delo. Glavno je, da vodiš pošteno borbo, pa se ti ni treba bati in vsakemu lahko pogle-daj v oči, kar ti vselej za za-vest, da vodiš pošteno borbo,

Tako sem dosedaj vselej delal in po tem pravcu bom z delom nadaljeval tudi v bodoče.

Zelo me veseli, ko vidim v Prosveti in Proletarcu, da sta "Big" Tony in njegova žena iz Oaklanda, Calif., dodobra ok-revala. "Big" Tony je bil včasih dober agitator in je še se-daj, zato tudi vem, da bo tako še ostal. Zelim jima obilo zdravja, Tony pa naj še več-krat obišče naše rojake v nje-govi okolici in naj poagitira za Proletarca.

V poročilih sem videl, da Frank Udovich iz Chicaga na-merava odstopiti iz JSZ. Fran-ce, tak umik se možaku, kot si ti, prav malo ali nič ne poda! France je star bojevnik v naših vrstah, bil je v mnogih bo-jih, zato naj ostane trden in demokratičen.

Ako se ne motim, pride v kratkem do združenja v unij-skih vrstah. Mi smo imeli dosti dela pri širjenju naših princi-pov med delavsko maso. Nor-man Thomas je čestital Roose-veltu k izvolitvi in je ob tej pri-liki imel lep, kratek nagovor. Iz tega nekaj sklepam, namreč to, da Thomas ima nekaj v mi-slih, da bomo socialisti v bodo-če morali zavzeti drugačno smer, ako bomo hoteli sploh kam priti, namesto da bi šli ve-dno le rakovo pot. Ako se orga-nizira nekaj na podlagi soc. principov, bo naša dolžnost, da pridobimo ves narod, da bo de-loval z nami pod soc. okriljem, namesto da ostane večina pod okriljem reakcije. Vsled tega kličem Francetu kot prijate-lju: Ne nazaj, temveč naprej! To naj velja tudi drugim, ki imajo slične namene. Kajti baš sedaj se nahajamo v pravi me-šanici, ki je zajela ves svet in tudi to deželo. Nahajamo se v razmerah, kakršnih dosedaj še nismo imeli.

JSZ si je osvojila program, po katerem bomo lahko z mir-no vestjo delali skupno z za-vestjo, da delamo za delavske principe. Zato ni za nas zave-dne delavce nikjer mesto kot edinole v JSZ!

Joseph Snoy.

Češki socialistični vodja František Soukup preminul

Mnogi slovenski socialisti v Ameriki, ki so zahajali na sho-de čeških sodrugov, se lahko spomnijo par obiskov, ki jih je napravil x-to deželo dr. František Soukup.

V drugi polovici novembra je ta borec mednarodnega de-lavstva umrl.

V čehoslovaški republikli je bil on predsednik njenega se-nata. Ko je pridrla na Češko nacijska armada, je bilo demo-kracije na českem konec. Só-drug Soukup se nacijem ni u-maknil, nego je šel govoriti na grob svojega tedaj umrlega so-druga. Dejal je, da fašizem iz-gine in čehoslovaška spet po-stane svobodna celica v družbi svobodnih narodov.

Vrgli so ga v zapor radi tega in ga mučili. Šikan v svojem siabem zdravju ni mogel pre-nesti. Zbolel je na umu. Njegov-im prijateljem se je posrečilo izposlovati, da so mu naciji do-volili po tej nesreči zapor v sa-natoriju, da je bil pod zdravní-sko oskrbo. Tako je podlegel v starosti 69 let.

Seja kluba št. 1 JSZ bo v petek 22. nov.

Chicago. — Člani in članice kluba št. 1 JSZ so vabljeni, da se polnoštevilno udeleže pri-hodnje redne mesečne seje, ki bo v petek 22. nov. v SDC.

Na dnevnem redu bodo razna poročila in pa nominiranje kandidatov v odbor JSZ in v odbor Prosvetne matice.

Ko bo dnevni red končan, sledi razprava, kaj se socialisti lahko učimo iz zadnjih pred-sedniških volitev. — P. O.

Slovenska dobrodelna zveza obhaja 30-letnico

Dobro uspevajoča Slovenska dobrodelna zveza, ki posluje v Ohiu, z glavnim uradom v Cle-velandu, bo imela slavje 30-let-nice v nedeljo 24. novembra v Slovenskem narodnem domu na St. Clair Ave. Spored se pri-čne ob 2:30 popoldne. Njeno glasilo Glas SDZ z dne 14. no-vembra je posvečeno temu ju-bileju.

PISMO IZ CLEVELANDA

Piše IVAN JONTEZ

Odkar sem pred par meseci prenehal s svojimi "pismi", sem dobil že vrsto prijateljskih ukorov od čitateljev Proletar-ca, češ da je že čas, da se "otre-sem svoje lenobe" in spet kaj napišem, kajti pogrešajo me. Jaz sem seveda opravičeval svoj molk kakor sem najbolje vedel in znal, toda v vseh slu-čajih sem dobil približno enako "pod nos", kakor mi jo je zad-njič, na veselici društva "Vi-pavski raj" (SNPJ) zabelil s. Mat. Petrovič: "Je že lepo, Ivan, izgovor je dober, če ga pes na repu prinese — ampak taki izgovori so šepavi. Ti, ka-tere si mi pravkar naštel, se mi vidiš prav taki..." In vendar ti moji izgovori niso bili baš pi-skavi. Ampak pomagajte si, če si morete! Ljudski glas, pravi-vo, je božji glas; in če te spo-zna za krivega, tedaj je najbo-lje, da se podaš, čeprav morda ne daš na omenjeni pregovor dosti več kot nič. Obsojen si in sodnik ti ne dovoli priziva!

Vzlic temu pa bi se še ne oglasil, čeprav mi dobro dene in prijetno žrečka moje samo-ljubnost, da me kdo pogreša (ah, ta uboga človeška samo-ljubnost, vsem lastna in ven-dar od vseh zatajevana kakor bi bila simbol vseh grehov, ki jih ima človeštvo v seznamu, dasi je lahko čisto nedolžna in včasih celo koristna hiba—do-kljer se namreč preveč ne raz-bohoti!). Toda zadnje čase sem čul nekaj opazk, ki cikajo na demoralizacijo pri nas — in to je glavni vzrok, da se spet oglasam.

Neki sodrug je podvomil o bodočnosti reorganizirane JSZ kot sledi:

"Kaj misliš, ali se še splašča, ubijati se? Ali ni stvar postala brezupna?"

Brezupna? Zakaj? Zato, ker hoče imeti JSZ proste roke v kaos ameriške delavske poli-tike? Zato, ker skuša v teh ka-otičnih razmerah zavarovati in ohraniti pridobitve zadnjih pet in trideset let; ker skuša ohrani-ti sebe, da bo mogla nadalje-vati svoje dosedanje delo med našim delavstvom, dokler bo to potrebno?

Zaradi reorganizacije tore, naj bi bila stvar zdaj naenkrat brezupna? Zaradi reorganiza-cije, ki nam daje proste roke, toda niti najmanj ne izpremlja njena značaja JSZ in njenih ci-ljev; zaradi reorganizacije, ka-tere cilj ni uničenje, temveč o-hranitev in napredek Proletar-ca, Ameriškega družinskega koledarja, Majskega glasa, Prosvetne matice in naših de-lavskih zborov in odrov, teh glavnih sadov prizadevanja JSZ?

Bežite, prijatelji! Stvar ni brezupna in ne bo brezupna, dokler bomo vsi pripravljeni delati za njo, z vero v njeno bodočnost in brez takih malo-dušnost in brezbržnost vzbujajočih dvomov, ki nimajo no-bene realne podlage. Namesto da dvomimo, se rajši pripravimo, da bomo v decembru raz-pečali čim več izvodov našega koledarja, dobili Proletarcu novih naročnikov in delovali pri naših družtvih na tem, da bodo ostala oziroma pristopila k Prosvetni matici. Potem nas bo črnoglednost z dvomi vred kmalu zapustila.

Društvo V bo št. 53 SNPJ je imelo dne 10. nov. izredno-us-pelo prireditev, na kateri je Ja-kob (Jape) Župan iz Chicaga predvjal filmske slike iz Ju-goslavije. Jape je privedel s se-boj tudi svojho ženko, znano našo mladinsko pesnico Katko Župančič, ki je bila videti tako mladostna in sveža, da sem-ne-hote pri sebi vzkliknil: "Jej, pa morajo imeti v Chicagu za-res izredno klimo, da še po z-imi brsti tam tako ljubko e-vejte!" Ko sem svoje mnenje za-upal tudi Japetu, pa toliko, da mu ni razneslo prs od ponosa. — Na prireditvi je bil seveda tudi naš (društveni, kajpak) predsednik Frank Barbič, "šiba božja" za naše urednike in vse one, ki se ne obnašajo "po predpisih", kakršne si zamislija on, in jaz sem pričakoval, da nam bo z dejanjem dokazal, da

ga je minula nestrpnost napram onim, ki pri barj podpirajo naše kulturne, gospodarske, pod-porne in drugačne ustanove. Pa sem se ušel, ker sem raču-nal brez — zdravnika, ki je Franku predpisal dieto, iz ka-tere so izključene vse pijače razen mleka. Nu, jaz upam, da bo dijeta Barbiču koristila in mu pomagala do popolnega zdravja, obnem pa tudi, da bo ta čas privoščil nekoliko oddi-ha — tudi svojemu pisalnemu stroju — ne samo zato, ker je po vsaki muziki potreben od-mor, temveč tudi zaradi ljube-ga zdravja, kajti srčne hibe in komentiranje naših napak, resničnih in dozevdnih, ne gredo skupaj, ker je slednje včasih razburljivo. Upam, da bo Barbičeva dijeta uspešno končana do 25. decembra, ko bo imel veselico klub št. 49. — Na isti prireditvi sem prestregel ta le zanimivi dvogovor: Prvi rojak, s steklenico sodavice v roki, škodoželjno pomežikne druge-mu rojaku in mu z očmi poka-že Tretjega, kateremu se na očeh pozna, da si "ga" je pre-cej privoščil: "Ti, ali ga vidiš, kako se ga je nalezel?... Ško-da fanta, drugače je britne glave..." Drugi rojak, ki pr-vega najbrž ni imel v posebnih čišlih, je Prvega nato ljubez-nivo zafrknil: "Veš kaj? Jaz pa rajši vidim enega pametnega človeka okajenega kot sto tre-znih bedakov... Pijača gori ali doli, kar pri meni šteje, je to, kar človek pokaže s svoji-mi talenti! Pa kaj bi o tem go-voril TEBI, ki takih stvari ne razumeš?... Rečem le, da bi ti moral biti vesei, da se tak le človek kdaj hoče delati tako neumnega kot ste nekateri od rojstva sem... Pijača gori ali doli!" Ljubeznivo, mar ne?

Peruskove spominske raz-stave sem se udeležil prvi dan, naslednji teden pa me je pre-hlad v vratu prisilil ostati do-ma, tako, da ne vem točno, ka-ko je uspeła. Vendar, če sodim po odzivu prvega dne, je mora-la biti uspešna, kajti po slikah niso posegli le društva in posa-mezniki iz Clevelanda, temveč tudi iz oddaljenih krajev, ka-kor Slovenski delavski center v Chicagu in Anna P. Krasna iz New Yorka, katero že tako dolgo pogrešamo v naših publika-cijah. Po tem lahko sodimo, da naši ljudje še vedno znajo ce-niti kulturne vrednote, kar se jim, kajpada, zapiše v kredit.

Tako. Upam, da bodo moji dobrohotni kritiki zdaj zado-voljni. Ob priliki pa še o čem drugem.

Ali se Rusija in Turčija bližata vzajemnemu sporazumu?

Kakor se glasijo turska ne-uradna poročila iz Istanbula, je začela Sovjetska unija nekaj svojih čet s turško-ruske tajeje pri Kavkazu, s čimer bi rada pokazala svoje prijateljs-tvo do Turčije. Isti viri tudi pravijo, da se lahko vsak čas začne pogajanja za novo trgo-vinsko pogodbo.

Tole mi ne gre v glavo?

Cemu se je ljudem laglje skregati, kakor pa ostati v prijateljstvu?

IZ VUKOVE ZAPUŠČINE

IVAN VUK:

PO VALOVH DONAVE ŠIROKE...

Beležke iz popotnega dnevnika.

(Nadaljevanje)

Od Golubca do Dobre je mnogo ovir, ki povzročajo močnejše vodopade. Naj navedem samo tri pomembne in to so: Stenka, Kozla in Dojke.

Stenka je ogromen kamen, granitni prag, ki je dolg 780 m, a pri večji vodi ni ravno nevaren in proizvajava samo zmerne valovanje. Tu je Donava dokaj široka, a za kakšnih 15 km dalje se zoži na 340 m. Vso to površino zavzema kamnita plitvina iz kvarcovega škričja, povzročajoč brzotoke, imenovane Kozel in Dojke. Ti brzotoki so zelo nevarni in silijo brodarje, da zelo skrbno in oprezno vodijo parnike. Dojke tudi imenujejo Bivoli, ker pri nizki vodi gleda iz vode kamene, ki izgleda, kakor da gledajo iz vode glave cele črede bivolov.

Pri vasi Dobre so tudi rimske razvaline. Dobra slovi po svojem dobrem promogu, ki je dober za svetilni plin in znan tudi kot izbore za kovaška dela.

Zanimiv je pogled na obe strani donavske obale. Mrke stene, rudniška okna, rudarska hišica na pečinah, ozke in zelo strme stopnice, tračnice za spuščanje naloženih vozov, mostovi preko pečin in prepadov, vse to povzroča nenavaden vtis. Rudarji nas pozdravljajo z mrkih sten, a akordi godbe s parnika jim odgovarjajo in se čudovito razlegajo ob tistih stenah v tej donavski ožini.

Specijalist-krmar je prevzel vodstvo parnika in odpulil smo dalje mimo skritih čeri in skal vedno bolj na desno. Zakaj Donava je tukaj plovna ob jugoslovanski obali. Znaki, narajeni iz dolgih drogov, znamenjanih s številčkami, kažejo, kje naj ladja plove. Ladje mnogo trpe, ko plovejo nazaj, ker jih vrtinec in vodopadi ženejo k skritim čeram, a voda teče z brzino 3.1 m na sekundo... Mi plovemo v Dolenji klanec...

Prilpuli smo v Dolenji klanec. Gledali smo in v očeh nam je vse bilo čudenje. Zakaj Dolenji klanec je najlepši in največičastnejši del celega toka Donave.

Lepote in dražesti tega skalovitega klanca, ki dosegajo vrhunec v ožini, takojimovanem "Kazan", se ne morejo opisati. Pero ne more zapisati tistih besed, ki bi jih rado in ki jih čuti duša. To treba zares — videti.

Ni menda tako ravnodušne da človeka, na katerega bi pogled na te pečine in klanec ne naredil globokega vtisa in ki bi se ne čutil tej veličastveni in

romantični prirodi. Nobena reka v Evropi nima takšnega mesta... Kanc pravi v svojih potopisih: Edenindvajsetkrat sem potoval skozi klanec "Kazan", ki je od Golubca do Ogradine dolg 30 kilometrov, in vsakokrat sem se vzhičal na veličastnost teh slik tako, da so mi zasenčile najlepše slike v krasni Reni...

Stene Dolenjega klanca niso obrasčene z grmičevjem in drevesi, kakor je to v Gorenjem klanecu, nego je tu sam kamen. Dvigajo se te stene naravno kviku, mnogokrat do nekoliko sto metrov. Na posameznih krajih se gledalcu zdi, kakor da so se nagnile nad reko.

Od Golubca se struga Dolenji klanec vedno bolj zožuje. Pod vasjo Plaviševce jo zelo stiskajo Kalniške pečine. Ste ne teh pečin naznanjajo, da plovemo v najožjo ožino klanca, v takozvani Kazan. Te stene se tako približujejo, da se potniku zdi, kakor da se je tukaj stena razklatla, kakor da je razdvojena od močnega udarca kakšne titanske sekire. Plovec skozi Kazan je, kakor da plovemo skozi velikanska veličastna vrata.

"Evo!" je rekel spremljevalec Tein. "Sedaj smo ravno v Kazanu! Na katero stran hočemo sedaj?"

Pogledi so bili uprti v visoke, apnene stene pod nami. Radovedni smo gledali, na katero stran bo krenil parnik. Zdelo se je, kakor da je tukaj Donava zaprta, da ni izhoda. A vendar se je iz teh zaprek in teh zidov izvijal spretno in previdno. Gledalcu se zdi, kakor da je vsak trenotek v drugem planinskem jezeru, obkroženem od vseh strani s skalnatimi višinami.

Kazan je najdaljši in najgloblji del celega klanca. Dolg je 9000 metrov. V njem se Donava zoži na 150 metrov, a globlina ji je nad 80 metrov. To je obenem tudi največja globlina reke v Evropi.

Parnik plove iz enega ovinka v drugega. Za začudenjem opazuje človek to plovbo in se čuti, kakor da je v ogromnem kotlu. Če pogleda kviku, se mu srce stisne. Kakor da gleda iz strašne globeli kviku na mali košček sinjega neba, in zdi se, kakor da je nad glavo nekakšna steklena stena. A na vrhu teh skal zagleda oko črnega orla, kako križari skozi zrak...

Donava ima tukaj tudi svojo godbo. Bujno valovje, probija joče se skozi kamenito ožino, udarja silno v čeri ter drvi preko skalnatih pragov, izdajajoč nenavaden glasove.

Tem glasovom se pridružuje čudno žvižganje vetra, ki se lomi ob boke klančeve. Večno, monotono, brezkončno šumenje in bučanje, uglaseno od odmevov od bližnjih sten, se zliვა vse skupaj v nekako nenavadno harmonijo—v nekako divjo podzemeljsko godbo... Ta godba nam je ostala dolgo v spominu.

In ta hladen vid teh ogromnih sten; in nekaka čarobna svetloba in njene sence, ki v raznih oblikah padajo na površino reke; in relifski žarki, ki se odbijajo od površine, ki nam, kakor v kakšnem ogledalu kažejo v globini slike sten, povečavajoč njihovo že itak ogromno veličino, in divja godba valov— vse to vzbuja nenavadno sliko, ki vzbuja človeku v možganih vsakovrstne prikazni. Človek se čuti v tej gorastasi prirodi zelo majhnega in slabega...

No, niso samo tu veličine prirode, nego tudi umetnosti, katerih dela so človeškega duha in človeških rok, ki je s svojo genialnostjo tekmoval s prirodo in to zelo uspešno. To so ostanki znamenite in v zgodovini poznane Trajanove ceste na jugoslovanski obali. Tu je na rumunski strani krasna Sečenjeva cesta, ki s svojim drznim načrtom prekaša celo Trajanovo cesto.

"Trajanova cesta je morala stati Rimljane mnogo truda in žrtve," je rekla Tea. "Preden so jo izsekali v te skale, je bilo uničenih nešteto življenj, kaj?"

"Pa kdo se je v rimskih časih zanimal za življenja," je rekel Zdravko. "Saj se še danes kdove kako ne zanimamo?"

"Kaj je to cesto začel Trajan," je vprašal Matevž.

Tein spremljevalec je rekel: "Začel jo je že Tiberij 28. leta po Kristu. Trajan jo je pa l. 102 dovršil, ker se je pripravil na pohod proti dačkemu kralju Dehabalu."

"Človek čuti res, kljub vsem žrtvam, ki so bile prisiljene, da umrejo za to cesto, nenavadno spoštovanje nad tem starim, gigantskim narodom Rimljanov," je pripomnil Zdravko. "Kakšne nemogoče možnosti so izvrševali. In če se pomisli, da niso imeli na razpolago parobrodov, ne dinamita, ne strojev za vrtnanje in lomljenje skal... nego so delali samo z železnim orodjem, nekakimi drogovmi..."

"In le poglejte dobro," je opozoril Tein spremljevalec. "Kako so s temi drogovmi vsekali v stene galerije po 2 metra široke. Ob krajih so izdoblji tišočero stiroglatih lukenj, v katero so vzdavali močna bruna, pokrili jih z deskami in s tem povečali širino ceste!"

Tea je rekla: "Ta rimska cesta, kakor se vidi, je šla polovica po izsekanih galerijah, a druga polovica pa iz neke vrste lesenega mostu, ki je visel nad vodo! In to v dolžino nekoliko ur?"

"Saj se še sedaj vidi, le poglejte," je rekel Tein spremljevalec, "te izklesane galerije v steni, ki služijo sedaj kot steza brodarjem, ki proti toku vlečejo ladje. In razločujejo se tudi luknje, dve vrsti, vidite, od katerih večje so bile za bruna, a manjše pod njimi pa zato, da so se podpirala bruna."

Trajanova cesta skozi klanec je bila dolga 15 nemških milj. A povsod, kjer se je obala širila, in kjer je lahko imela cesta zvezo z okolico, so bile utrjene vojaške stražnice.

(Dalje prihodnjik.)

Tudi v cerkvah je nevarno

Od kar divja nad Londonom nemški letalski "blitzkrieg", je bilo porušeni ali pa zelo poškodovanih okrog 40 cerkva, poleg njih pa nad 500 cerkvenih posopij. To dokazuje, da se v nebesih tudi za varnost božjih hramov jako malo brigajo.

NECELNIK FBI BIL ODLIKOVAN

Ena izmed najvažnejših osebnosti v ameriški vladni službi je načelnik zveznega biroja za preiskovanja (Federal Bureau of Investigation, okrajano FBI). Njegovo ime je J. Edgar Hoover. Vidite ga na gornji sliki na levi, ko mu poklanja zlato kolajno v priznanje za njegovo "vestno izvrševanje službe ter uspešno zasledovanje sabotažnikov in prevratnikov" Joseph C. Menendez, vrhovni poveljnik zveze VFW (Veterans of Foreign Wars).

ZVONKO A. NOVAK:

ČEZ DRN IN STRN

O JUGOSLAVIJI

Človeku kaj rade poletijo misli tjakaj, koder je zagledal luč tega sveta. In tako naj se to pot malo pomudim pri Jugoslaviji, kjer je tudi moj rojstni kraj.

Jugoslavija je monarhija z dedno kraljevsko dinastijo. Jugoslavija je kraljevina in meji zapadno na Italijo, Albanijo in Jadransko morje, severno na Nemčijo, Ogrsko in Rumunijo, vzhodno na Rumunijo in Bolgarijo, a južno pa na Albanijo in Grško. Njena površina meri 95,558 stirijskih milj, koder živi 15,630,000 ljudi. Njena prestolnica je Beograd.

Jugoslavija je postala iz posledic prve svetovne vojne. Do njenega rojstva je prišlo dne 1. decembra 1918, in za kralja je bil postavljen Peter I., ki je pa že čez tri leta po tem umrl. Za njim je prišel njegov sin Aleksander I. na prestol. Ko je tega dne 9. oktobra, 1934, v Marsellesu na Francoskem smrtno zadela teroristična krogla, je bil njegov sin, rojen 6. septembra, 1923, dva dni po tistem umoru oklican za jugoslovanskega kralja.

Ob porodu kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev so največ žrtvovali Slovenci. Skoro pol milijona krepkih slovenskih ljudi okoli solčne Gorice in moderne luke Trsta je prišlo pod italijansko oblast, ki je na severu pograbila čisto slovensko ozemlje prav tja do Logatca.

To je bila sila težka izguba za majhni slovenski narod. Kajti tržaški in goriški Slovenci so bili ena najkrepkejših žil njegovega narodnega in gospodarskega življenja. Vipavci, Goričanje, Kraševci in Tržačanje so bili eden najnaprednejših elementov slovenskega življa.

Da, težko je bilo prenesti ti isti udarec in še teže preboleti tisto ogromno žrtve, ki se pač ne bo dala nikoli pozabiti. Tudi bratje Hrvatje so morali žrtvovati Istro na oltar laške-lakomnosti po tuji zemlji. Toda hrvaški narod je večji, številnejši in tisto izgubo mu je bilo lažje pretrpeti, če že ne pozabiti.

Spočetka je bila Jugoslavija politično razdeljena na 33 pokrajin ali provinc. Toda leta 1930, ni bila tista razdelitev nikomur več všeč, pa so jo razdelili na devet banovin, med katerimi tvori Slovenija dravsko banovino z glavnim mestom Ljubljano.

Ali tudi s tem ni bil prav ni-

kdo zadovoljen, ker je bila državna oblast tudi tako še preveč osredotočena v Beogradu. Vse je bilo v srbskih rokah, ki niso bile vedno posebno čiste.

Najmanj pa so bili zadovoljni Hrvatje, pa so pritiskali na belgajsko gospodo toliko časa, dokler niso dobili samouprave ali avtonomije na podlagi spoznanja, ki je bil podpisan dne 26. avgusta, 1939. Ministrski predsednik Cvetković je nato sestavil nov kabinet ter vanj sprejel poleg enega Slovencev tudi pet Hrvatov. Zaeno s temi notvarijami je bilo vzpostavljeno tudi tajno glasovanje na volitvah in dovoljena tiskovna svoboda.

Spolšno voljno pravico imajo v Jugoslaviji vsi moški, ko dopolnijo 21. leto svoje starosti. Za ženske bi bilo kaj takega kajpak velik greh v deželi, koder gospodarita predvsem katoliška in ortodokсна cerkev.

Solska vzgoja je obvezna in zastoj. Vsaj na papirju je temu tako. Kako je to v resnici, mi ni znano.

Vsekakor so vsa tri vseučilišča — v Beogradu, Zagrebu in Ljubljani — v visokih čišlih in na dobrem glasu tudi v tujini. Obiskuje jih veliko število dijakov tudi iz tujih dežel.

V Jugoslaviji vlada triumvirat — Cvetković, dr. Maček in dr. Korošec — in če bi ne prišli Slovenci, Hrvatje in Srbi do izpoznanja, da je vsem trem le v mejah te mlade države omogočen narodni obstanek in zagotovljena bodočnost, bi bil šel tisti triumvirat že zdavnaj k vragu in Jugoslavija pa rakom žvižgat. Le tisto izpoznanje drži omenjene tri možne na vladnem krmilu in deželo pa pri življenju.

Jugoslavija je baš sedaj v hudih škripcih, dasi ji ni bila še nikoli pot posuta z rožicami. Poprej hude notranje razprtije, sedaj pa strah pred vojno, ki je ne mara nihče. Tisti strah je pa ustvaril neznanstvo čudne razmere v jugoslovanski politiki. Korošec prav pridno brenka na fašistične strune, dr. Maček se kaj zaupljivo ozira v Berlin, Cvetković se laskavo priklanja Mussoliniju in Hitlerju, a ljudstvo pa še vedno goji zaupanje v moč in prijateljsstvo Sovjetske Unije.

Kaj se bo skuhalo iz te čudne mešanice, se ne more povedati. Vsaj zdaj še ne. Upam, da ne bo razočaranja. Toda doživeli smo jih že toliko, da ne bo kaj takega prav nič več čudnega.

Glavni izvoz jugoslovanske industrije tvori žito, goveja živina, les, česplje, baker, železo, svinec in boksit. Vse te jugoslovanske dobrate grede sedaj večji del v moč in čast nemškega diktatorja in ravno to more obvarovati Jugoslavijo pred vojno. Kaj se zgodi z njo potem, ko se sedanja nevihta polože, je v največji meri odvisno od tega, kdo bo tedaj mirnovni sodnik v Evropi.

O Prešernovem koncertu

Ker mi je prostor v tej koloni odmerjen in se bojim tudi tiskarskega škrata, naj to pot

povem le toliko, da je naredil name program Prešernovega koncerta, ki je bil podan dne 10. novembra popoldne v Chicagu, v splošnem prav dober vtis.

Prešernov zbor je v vseh svojih izvajanjih pokazal, da se izpopolnjuje v vsakem oziru. "Slovan", ki je iz prijaznosti sodeloval, pa se mi zdi, da peša po svoji kakovosti in krči po svojem številu, kar mi je v resnici hudo žal.

Hrvaški pevski zbor "Matija Gubec" je s svojim sodelovanjem v petju dokazal tudi ob tej priliki, da ima v Hawrylewjevi izvrstno pevovodkinjo.

Prešernov kvartet se je prav dobro odrezal v slovenskih in angleških popevkih, dasi se mi zdi, da je bil drugi tenor tu in tam malce premočen.

"Kravarski prizor" je bil nekaj novega in se je prav imenitno obnesel z ozirom na petje in kretnje pa plesanje. Deček Kalus je s svojimi kretnjami prizor zelo oživljal.

Udovičev fantek je s svojim srebrnim glaskom občinstvo pa kar naravnost fasciniral.

Kobalova burka "Snubači" je dosegla svoj namen v polni meri. Spravila je celo dvorano, ki je bila nabito polna, v sila dobro voljo in smeha je bilo nič koliko, čeprav je "greenhorn" najbrž že pozabil, kako je človeku pri srcu, ko pride iz Slovenije v to obljubljeno deželo. Vse vloge so bile v dobrih rokah, čeravno je bil ta ali oni snubač nekam v zadregi. Kdo pa ni ob takih prilikah? Najbolje se je menda počutil med njimi tisti, ki je obiral kurja bedra. No, kako bi se pa tudi ne!? Obe vdovi sta bili dobri, ali vseeno bi jaz prisodil nagrado tisti, ki je bila največ v kuhinji.

Dobra stvar

Če ne moreš ali ne maraš podpirati dobre stvari, ji vsaj ne škoduj! Pusti jo v miru!

Razvija naj se brez tebe, da ti koristi brez tvoje pomoči. Ti pojdeš že tako in tako v pozabnost, a dobra stvar pa ostane ljudem v spominu na vse večne čase.

Presojanje dogodkov doma in po svetu

(Nadaljevanje s 1. strani.)

te industrialcev. Te je takoj obnovila pod novimi določbami in stare magnate pa imenovala v odbore, da ustanove "nov red". Morda bo krpa, ki se imenuje Naprej, spet pisala, kako so francoski socialisti "prostovoljno" razpustili svojo organizacijo in izdali proletariat... O tem, da je Blum v ječi, da so Soukupa smrtno ugonobili, pa previdno molče.

Japonska se zaveda, da je sedaj čas njene zetje. V sporazumu z Nemčijo kljubuje Zed. državam, izziva Anglijo in se sladka s Hitlerjevimi posredovanjem v Rusiji. Zahteva nov red v Aziji zase in v Evropi za Nemčijo. Čudno, če jima Rusija res gre na led.

Turčija je v težavah, ki so zanjo zgodovinske in življenske važnosti. Rada bi stopila v vojno proti Italiji, v pomoč Grčiji, pa ji Moskva ne pusti. Kdaj je že bilo, ko je bil sovjetski komisar vnanjih zadev Maksim Litvinov in priporočal v imenu Sovjetske Unije borbo proti agresorjem in fašizmu? Da, le dobro leto od tega.

Peta kolona je čestokrat iskana tam, kjer je ni. Kadar so v kaki tovarni nesreče, planejo detektivki največkrat na osumljene delavce. Kaj, ako bi rajše lastnikom najprvo izprašali vest?

Kako pa z vašim sosedom, znancem, prijateljem? Še mu kdaj priporočil, da se naj tudi on naroči na Proletarca? Ako ne, poskusite!

JESENSKI KONCERT "SAVE"

ODSEK KLUBA ŠT. 1 J. S. Z. V NEDELJO 24. NOVEMBRA 1940

PRICETEK OB 3. POPOLDNE.

V DVORANI SNPJ, 2657 S. LAWDALE AVENUE CHICAGO, ILL.

SPORED—I. DEL

- a) "DELAVSKI POZDRAV" (F. Scheu).....Sava
b) "DELAVSKI SPEV" (F. Scheu).....Sava
- Poje VIOLETTA CVETKOV, na piano spremlja Mrs. A. Merc
a) "The Russian Nightingale" (Aleksander Alabief)
b) "Molitva Bogorodici", arija iz hrvatske opere "Smiljana" (F. S. Vilhar)
- a) "Odmev", iz opere "Piknik v gozdu" (H. Riva) Sava
b) "Veseli bratci" (L. Pahor).....Sava
- Pojeta Alice Artach in Marya Omahen
a) "Pod mojim okencem" (narodna)
b) "Ce ljubiš me" (M. Ligov)
- a) "Eno samo tiho rožo" (Ferjančič).....Sava
b) "Na vasi fantje pojejo" (Ferjančič).....Sava
c) "Pred mojo kajžo" (koroška).....Sava
- Poje Ann Beniger, na piano spremlja Jasna Biančini
a) Through the Night... (Frederick K. Logan)
b) Paria (Speak)... Ardit
- a) "Pozimi iz šole" (P. H. Sattner).....Sava
b) "Slava delu" (M. Ligov).....Sava

II. DEL

OPERETA "POVODNI MOŽ" (V. VODOPIVEC)

CEVLJARAnton Garden
URSA, njegova žena.....Anna Miško
FRANCE, sosed.....Edward Drasler
LICE, sosed.....Alice Artach
POVODNI MOŽ.....Jakob Muha

Pečovodja Save Jakob Muha, pianistka Mary Muha. Režiser Andrew Miško.

Po koncertu ples v obeh dvoranih.—Gradiškov orkester in Pucljev trio.

Vstopnina v predprodaji 40c, pri blagajni 50c.

VABLJENI VSI!

3 LAHKI NACINI

za moderniziranje hišne razsvetljave

- STEKELENO POKRIVALO ZA ŽARNICO (Levo) Za kuhinjo. Cela oprema se lahko hitro privije v iztok na stropu. Z žarnico samo \$1.65
- PLASTICEN ZASTIRALEC (Spodaj levo) Priročni modeli za kritje žarnice, na svečniku podobni opremi na stropu ali steni. Z žarnico 25c vsak

(Vprašajte za lahke obroke na adaptorjih in drugih svetilkah) Public Service Company of Northern Illinois

John in Theresa Hujan

vabita prijatelje in znance na veliko "THANKS-GIVING PARTY". Za srečnega je pripravljen velik živ puran, pa tudi vrteli se bomo da bo kaj. Torej ne pozabite v soboto 23. novembra 1940 na

2611 SO. TRUMBULL AVE., CHICAGO, ILL.

KRITIČNA MNENJA, POROČILA IN RAZPRAVE

KOMENTARJI

JSKJ je bila prva v Ameriki, ki si je nadela vzlic temu, da je slovenska organizacija, naziv jugoslovanska. In je tudi prva, ki ga je črtala. Po 1. januarju 1941 bo stara Jugoslovanska katoliška jednota spreminjena v Ameriško bratsko zvezo — začetnice tega imena so ABZ—uradno pa bo poslovala pod imenom American Fraternal Union. Težko, da ima v oglaševalne namene kakšna ameriška zavarovalniška družba, ali kakšna bratska organizacija, bolj ameriško in bolj mikavno ime kot si ga je določila JSKJ, ki s 1. januarjem preneha biti JSKJ. Proletarč je ugotovil že v času zadnje konvencije JSKJ, ki se je vršila v Waukeganu, da se sprememba pod tem imenom izvrši. Kajti tajnik Anton Zbaničnik se je zanj v naprej potrudil. Drugi člani JSKJ, ki so skušali izvojevati spremembo imena pred njim, so bili vselej poraženi. So pač preoditno kazali, da jim je le označba "katoliška" v napotje, dočim je Anton Zbaničnik zaigral na amerikanizacijsko struno. Pa je za lahkoto zmagal. Osebnost je pridobil delegate za spremembo imena z dokazovanjem, da je treba, ali pa bo treba vsaki naši podporni enoti med drugorodce, če bodo hotele uspevati, a dobiti jih bo vanje mogoče le, ako se ne bodo označevale po narodnostni, nego bodo splošnega pomena. — JSKJ se ni imela vzroka spremeniti imena s tega stališča, ker pač isti tajnik s poročili izkazuje, da je napredovala vseskozi. A če se pogleda daleč v bodočnost, potem je Zbaničnikov argument upravičen. Verjetno je, da bodo temu vzgledu sledile tudi nekatere druge organizacije, v želji, da se poameričanijo v imenu, dasi ni še za nobeno take potrebe.

Franciskani so se s svojim letošnjim koledarjem postavili še slabše kot običajno. Koledarski del obsega le godove in dneve, torej čisto površna stvar. Leposlovni del je od muh — na kratko povedano. Za slovensko ali kakršnokoli književnost, tudi za katoliško, je koledar Ave Marije brez vrednosti. Je skrajno slabo izpričevalo inteligentnosti slovenskih franciskanov, ki ga urejujejo in pišejo vanj. Obsega le 144 strani, je mehko vezan in ceno mu je 50c. Ako je koledar Ave Marije vreden 50c, je v primeri z njim Ameriški družinski koledar vreden vsaj \$5. Kdor ne verjame, naj ju primerja, pa bo priznal, da je to resnica.

"Enakopravnost" priznava, da se je motila v svojem sopništvu z boljševiki. Nič kaj ji ni všeč, ko je šel sovjetski premier Molotov na obisk v Berlin, kajti taki dogodki le pričajo, da je Rusija s Hitlerjem v resni zvezi in da jo Nemčija bolj in bolj pritegava nase. V uredniškem članku v omenjenem listu je pod naslovom "Molotov v Berlinu" tudi sledeče:

Vsi tisti, ki so videli v Rusiji pobornico demokracije in svobode, pravice in samoodločevanja narodov (med temi smo bili tudi mi), so namreč že doživeli svoje presenečenje takrat, ko se je Rusija zvezala s najhujšim sovražnikom svobodnega človeštva, ki se je pravkar pričelo pripravljati na boj, da zavije strahotni nacijski požarji vrta. Kar počenjajo bolj-ali-večji veljaki od tistih mal dalje, sicer hodi, toda ne preseneča nikogar več. Iz Turčije, te danes najpoštenjeje, najodločneje in najneustrahnejše dežele prihajajo dan za dnem vesti o njenih odločnih izjavah proti nacijski agresivnosti, toda vsa njena hrabrost ne zaleže nič, ker jo trdno drži na voznici Rusija, ki Turčijo v služaji, da se slednja zoperstavi Nemčiji, lahko vsak čas napeče v obali Črnega morja ali pa po kopnem preko Krima.

Ali je cilj sovjetske proletarske svobode istoveten s cilji nekakega nacizma in lažnega fašizma? Čemu torej ti pompozni obiski viskih državnikov v Berlinu ob uri, ko bje angleška demokracija svoje borbne na življenje in smrt in ko se ameriška in ostale demokracije opazujejo, da stopijo z mečem v roki nasproti strahotni požari, ki grozi uničiti svobodo, demokracijo in civilizacijo sveta?

Zdi se, da igra Stalin nevarno igro, katere edina svrha je: ohranitev svoje lastnega prestiža in čimdaljša zavlačevanja lastnega debakla. Tako gledamo mi na položaj. Natančneje analizo položaja pa bomo dobili v Daily Workerju in Radničnem Glasniku ter v ostalih latinskih kalibra, ki nam bodo črno na belim dokazali, da je ta nesveta zveza naperjena samo proti svetovni plutokraciji in angleško-ameriški imperializmu, ki sta največji oviri svobode in demokracije svetovnega proletariata.

John Mikuš v Clevelandu je večak v harmonikarstvu in dela se, da tudi v radikalizmu. Socialisti mu nismo nič všeč. Na Proletarca se že dolgo huduje. Smo proti Rusiji itd. Mož dobro misli, a malo ve. Zato se je dal potegniti starodavnemu triku, ki ga je "E." z dne 14. novembra takole opisala:

K Johnu Mikušu, 6007 St. Clair Ave., ki prodaja harmonike, je pred tremi meseci prišel neki človek, ki je rekel, da sta bila nekoli z Mikušem prijatelja, davi se Mikuš tega ni spomnjal. Nato je omenjeni človek prihajal "v vas" vsak teden. Ko se je včeraj zopet nahajal tam, pa pride notri neki tujec, ki je dejal, da je prišel v Oklahomi svojo farmo in da liče zdaj poštenega človeka, katerega mu je lahko zaupal svoj denar. Mikušev "prijatelj" je prišel kemu-doma posredovati, češ, da je Mikuš pošten človek ter je priporočil, naj grede vsi trije na banko, kjer naj

dvignejo svoj denar, da s tem dokazajo svojo poštenost. Prvi je šel v Cleveland Trust banko na St. Clair Ave. in 55. česti Mikušev "prijatelj", ki je kimalu prišel zopet v "vso" bankovce, s katerimi je rekel, da jih je za \$2.000. Nato je šlo v banko Mikuš, da "tudi on dvigne svoj denar". Toda blagajnik, ki je videl prvega človeka stopiti v banko in oditi zopet ven, je sprašal Mikuš, čemu potrebuje tako veliko vsoto denarja; nakaž je bančni blagajnik pozval policijo. Ko je policija dospela, je imel Mikuš svoj denar, toda njegov "prijatelj" in tujec pa sta izglnila kakor kavra. Mikuš se je blagajniku lepo zahvalil in vličil svoj tisočak zopet v banko.

Ameriška Domovina ima proti onim, ki ne naračajo tiskovino pri nji ali v kaki drugi slovenski tiskarni, zelo dobro metodo. Razvidna je posebno iz sledeče notice, ki je bila priobčena v nji na prvi strani v izdaji z dne 14. novembra:

V POJASNILNO

Pred nekaj tedni smo na tem mestu zapisali, da je slovenski odvetnik, Mr. William J. Kennick izdal svoje tiskovine, ki niso nosile uniškega znaka. Mr. Kennick pojasnjuje, da je do zdaj še vedno naročil tiskovine v uniških tiskarnah in tudi one, radi katerih smo pisali. Toda tiskarna, Dirva Publishing Co., ni dala na tiskovine uniškega znaka, ker ga Mr. Kennick ni izrecno zahteval. Toda pozneje je Mr. Kennick zahteval uniški znak na vsa ostala tiskovino, kar nas zelo veseli.

Tisto, da Am. Domovino zelo veselijo, ker se je izkazalo, da Kennick daje svoje stvari v tisk uniški tiskarni, je šala. To, da je narod opozorila, komu daje "znani slovenski odvetnik" za služiti, pa je zanjo resna stvar. In popraviti, ako se gre za "svoji k svojim".

Radnički Glasnik z dne 12. novembra ima na prvi strani poziv v okvirju na shod v obrambo Jugoslavije pred Hitlerjem in Mussolinijevu nevarnostjo. "Ne dopustimo, da napravi Hitler iz naše domovine drugo Čehoslovaško," vzklika to hrvaško komunistično glasilo. Čudno, mar ne, ako se ponisli, kako so bili sedanj in bivši komunisti proti sličnim akcijam pred obrabi dvajsetimi leti. "Važno in potrebno je, da pridejo na shod vsi Hrvači, Srbi in Slovenci", se glasi v pozivu. Neki bivši vodilni hrvaški komunist v Chicagu, ki svoje "druge" dobro pozna, pravi, da jih ni večjih hinavcev, večjih zahrbtnežev in neznačajnežev, kot so komunisti. Verjetno je, da govori iz izkušnje.

Komunistični tisk je posel Molotova v Berlin zelo omalovaževal. Dočim Amerikanski Slovenec v uredniškem članku lrdi, da ni šel k Hitlerju gledati na uro, pa naobratno Radnički Glasnik pojasnjuje, da je šel v Berlin le vrniti obisk von Ribbentropu, ki je bil lani na posetu v Moskvi. "Sasma je normalno," pravi R. Glasnik, "da Sovjetska Unija podpržaje diplomatske veze s svojim sujedima i izvrača posjete od istih. Kada bi recimo Cordell Hull pošao na posjet u Moskvu, sigurno Molotov ne bi odbio da posjeti Washington."

Silovito za jazbece ima svoje čitatelje, ker jim poset Molotova pri Hitlerju tako "glupo" tolmači.

Nekoliko resničnih podatkov o stališču J. L. Lewisa, o unijah itd.

Milwaukee, Wis. — V eni zadnjih številčk Proletarca je bil na prvi strani članek o Johnu Lewisu, v katerem je bilo med drugim rečeno, da bi bil Norman Thomas lahko dobil več glasov, ako bi ga bile unije podpirale. Ta opazka se je namenovala tikala Lewisa, ker se je v predsedniški kampanji zavzel za kandidata republikanske stranke. Mogoče je to od njega (Lewisa) res čudno stališče, toda ako bi bil priporočal Thomasa namesto Willkieja, bi bil prav tako ostro kritiziran. Poypravčen ameriški delavec namreč še vedno ne verjame in ne razume, da sta republikanska in demokratska stranka enaka konja, četudi vsak svoje barve.

Čemu torej zgražanje nad Lewisom radi njegovega nazira-

ranja, ki ga je označil v svojem govornu po radiu?

Zakaj pa se je članstvo unije avtnih delavcev na svoji zadnji konvenciji izreklo in podprlo predsedniški tretji termin? Čemu se niso vsaj nekateri voditelji avtne unije pot brigali, da bi priporočili delavstvu, naj neha podpirati omenjeni dve stranki? Na konvenciji unije avtnih delavcev je bil navzoč član in zastopnik narodne eksekutive in eden njegov brat je bil v resolucijskem odboru, kateri je predložil predlog za odobritev tretjega termina. Dalje je bil navzoč drugi njegov brat, ki je član eksekutive unije avtnih delavcev. Vsi trije so naglašali za socialiste. Vsaj meni se je tako povedalo. Imeli so izredno priliko agitirati na konvenciji za Thomasa in Kruegerja, toda ta dva člana iz vodstva soc. stranke tega nista storila. Obratno. Njun brat je mirno sedel, ko sta priporočila navzočim v odobritev prečitano resolucijo za odobritev tretjega termina in povišavala Roosevelta do nebes.

Opis te slike je gotovo dejstvo. Kdor meni ne verjame, naj si dobi iztis zapisnika konvencije unije avtnih delavcev, ki se je vršila v St. Louisu. Bil sem delegat in opazoval taktiko omenjenih. Pisal bi o tem že pred volitvami, pa bi me morda nekateri osumili, da hočem škodovati Thomasu in Kruegerju na glasovih. Vzlic temu je prav, da se to obelodani javnosti v pouk. (Op. u.— Čemu ne imenovati onih treh iz vodstva soc. stranke z imeni? Kako naj čitatelji vemo, koga ima dopisnik v mislih?)

Torej čemu naskakovati Lewisa namesto kritizirati one ljudi, ki so na čelu socialistične stranke, propagirajo in podpisujejo pa nasprotno stranko? (Op. u.— Tudi pri tej trditvi bi moral dopisnik čitateljem v dokaz postreči z imeni.)

Ni moj namen zagovarjati Lewisa nego le naglasiti, da je prav tako upravičen svoje naziranje javno naglasiti kakor vsakdo drugi.

Nekateri menijo, naj bi Lewis rajše ustanovil tretjo stranko, ker je bila sedaj priložnost zanje. A če bi bil to poskusil, bi v tem trudu ostal osamljen, ker je v CIO dokaj volilnih glav, ki so gladile Rooseveltu pot v tretji termin.

Poglejmo, kdo je Lewisa najprvo kritiziral. Bil je to William Green, predsednik AFL. Rekel je, da je Lewis general brez armade. Mislim, da bi moral Green najprvo počistiti svoje smetišče, potem šele naj bi kritiziral druge.

Poleg Greena jih je v AFL več drugih, ki so podpirali Willkieja, med njimi Hutechson od unije tesarjev (Carpenters Union). Očividno tudi Greenova armada ne sledi v odjem stoodstotno. Potemtakem tudi njegova ni dosti prida, ker ne sledi svojemu generalu. Kolikokrat se je tudi že Green izrekel za republikansko stranko, namesto da bi priporočal delavski! Vrh tega deluje tudi za spremenitev Wagnerjevega zakona v soglasju s tovarnarji, da ne bi imel (ta zakon) za delavstvo nikake vrednosti več.

Delavci vsled zavajanja verjamejo, da jim je Roosevelt izposloval Wagnerjev zakon in druge postavke, ki so bile sprejete njim v korist. Jaz pa verjamem, da je vpliv CIO pripomogel k sprejetju marsikake izmed teh postav. Saj je v letu 1936 unija premogarjev sama prispevala \$600,000 v kampanjski sklad za Roosevelta. Vrh tega je CIO pridobil v uniji maso neorganiziranih, vsled česar je bil Lewis napadan. Leta 1936 je bil Lewis nasproten Landonu in Knoxu. Slednji je bil tedaj oster nasprotnik Roosevelta. Sedaj je član jegovega kabineta. Čemu je šel Roosevelt v republikanski tabor po člane za svojo administracijo?

Ker je UMW l. 1936 prispevala \$600,000 za izvolitev Roosevelta, je logično, da je od tega pričakovala tudi kaj koristi za premogarje. V ta namen je bil v kongresu predložen zakonski osnutek pod imenom Neeley-Keller Bill, kateri bi premogovniške družbe primoral uvesti varnostne naprave in odredbe za protekiranje življenj rudarjev. Nadzorstvo v ta namen bi imela na podlagi omenjene predloge posebna komisija. Vsaako ve, da so premogarji pri delu neprenehoma izpostavljali smrtni nevarnosti. V neprezačenih prostorih v rovih se nabirajo strupeni plini. Dogajajo se eksplozije in kakšne so posledice teh nesreč, je dobro znano. Prej omenjeni zakonski osnutek je imel namen stopiti izkoriščevalnim premogovniškim družbam na preste, da bi odpravil, ali vsaj omejil število smrtonosnih eksplozij in drugih nesreč v rovih. Dobil je podporo v senatu, a v poslanski zbornici pa so ga potisnili v takozvano globbo luknjno, "kjer je ležal 17 mesecev. Medtem so bili premogarji primorani delati v nevarnih rovih in bili vsak delovni dan izpostavljeni smrtni nevarnosti.

Dva dni predno je Lewis govoril po radiu v podporo Willkieja je predsednik Roosevelt urgiral merodajni kongresni odbor, ki je dotični osnutek potisnil v "golobjo luknjo", da naj ga poslanec predloži v razpravo. Čudim se, čemu ga je vzeo toliko časa, predno se je domislil prijatelj premogarjev? Mar ga ni varnost njihovih življenj že prej zanimala? Ali pa se je morda šele tedaj zbal za njihove glasove? Ali so sednji več vredni kot pa življenja? Ako bi bil dotični osnutek sprejet tedaj ko je bil predložen, bi bila vsota, ki jo je unija UMW vložila v kampanji za Roosevelta, dobro investirana. Eksplozije v rovih, ki so se dogodile po tistem času, bi bile preprečene in ubiti premogarji bi še živeli.

Kaj pa glede drugih zakon-skih predlogov. N. pr. za odpravo sistema, ki ga poznamo pod imenom "poll tax". Dese-tim milijonom ljudi na jugu je z njim odvzeta velika pravica, ker nimajo denarja, da bi plačevali davek zanje. Jug je trdnjava demokratske stranke. Njeni kongresniki in senatorji priporočajo, da se naj bi tak davek uvedel za vse Zed. države. Njih izvoli manjšina, ki jo tvorijo bogataši. Torej kako morejo ljudje na severu USA reči, da Roosevelt nima podpore imovitega stolja?

Kaj pa glede protinlinarskega zakona? Čemu ni Roosevelt svojeje vpliva zastavil zanj? Mar zato ne, ker se je bal, da bi s tem izgubil podporo bogatincov na jugu? To spet dokazuje, da so mu glasovi več kakor življenja.

Oglejmo si še Conscription Act. Zanj je Roosevelt zastavil ves svoj vpliv. Od začetka je bilo delavstvo na splošno proti. Cez čas pa se je AFL podala kot vedno; pravi da zato, ker je v korist dežele. Toda CIO še vztraja v trditvi, da ta zakon ni v korist delavcev, ker so v njemu takozvani "jokers", ki delavcem nikjer ne jamčijo, da dobe po odpustu iz armade svoje delo nazaj. Odvisni so od delodajalcev. Državni uslužbeni so v tem oziru protektrirani stoodstotno, dočim so drugi delavci omenjeni s posebno klavzulo, ki jim nikjer ne jamči, da dobe delo nazaj na svojih prejšnjih prostorih. Ali je kaj razlike med delavci, ki so v vladnih službah in onimi v privatnih industrijah?

Edina protekcija zanje je močna unija, pa naj bo predsednik te republike bodisi Roosevelt ali Willkie ali kdorkoli. Konskripcija pač ni bila uvedena zato, da se z njo brezposelnost odpravi. Nekateri pravijo, da se je treba pripraviti za obrambo pred Hitlerjem. Kakšna fraza! Jaz sem tudi za gotovo mero obrambe, zato bi se morali v ta namen založiti najprvo sami in je preostanek pošiljati Angliji. Zakaj ni Anglija mislila naj vse

to ko je prodala Čehoslovaško in pustila Hitlerju pograbiti škodove tovarne, ki so ene izmed največjih municijskih podjetij na svetu?

Bojim se, da bo Roosevelt res zavedel Zed. države v vojno. Mogoče pod geslom, "poj-dimo, da ujamemo Hitlerja". V prejšnji vojni pa se je "slogan" glasil, "poj-dimo, da uničimo kajzerja". Toda kajzer še zmerom živi, čeravno v pregnanstvu, in uživa dobrote življenja.

Veletrogovci in vojni propagatorji nimajo nikakega strahu, da bi jih AFL ovirala v njihovih ambicijah. Vedo, da jim je vselej služna, kadar se jim je vselej CIO, Hillman, ki je za Roosevelta, vrši to delo in skuša, da bi zarinil zagozdo v sredio unije ter jo razkral v dva dela. Zato tudi je bil imenovan za "defense komisarja". Tako lahko svojo vlogo javno igra. Ne ne bom presenečen, če ga bo Roosevelt v svoj bodoči kabinet vzel za delavskega tajnika. Hillman se zelo trudi tudi za združenje unij, toda ne pod okriljem CIO, nego k AFL, da se uvede nazaj sistem po strokah namesto v industrialne unije.

Delavci v tej deželi bodo dočakali še veliko temnih dni. Bojim se, da korakamo po slični poti kot francosko delavstvo. Francija je posedovala eno izmed največjih in najbolj izvežbanih armad na svetu. Toda njeni voditelji so jo izdali in prodali, maso francokega ljudstva pa potlačili v močvirje. Drugače bi Hitler Francije ne mogel zasesti v 6. tednih. Zakaj pa je vzeo trojico Franco-Mussolini-Hitler dva in pol leta predno je porazila lojaliste španske republike?

Tukajšnje časopisje skuša zavajati javnost s trditvijo, da je polom Francije zakrivilo delavstvo. Prizadeva se pač zvrniti krivdo tja kamor ne spada.

Da, zelo težki časi so pred nami. Le čas bo pokazal, kaj vse imajo nasprotniki delavstva v načrtu proti njemu tudi v tej deželi.

Frank Bolka.

IZ KANSASA

"Kadar je treba spremeniti lepo vrme v deževno ali še kaj slabšega, kar ti oglašaj veselice ali piknik in sprememba bo takoj tukaj." Tako mi je prišlo iz Joe Per iz Girarda, ko je prišel z družino v soboto večer 9. nov. na klubovo veselico v Yale. Je res smola; ves čas prej lepo in prijetno, da se ne bi nihče mogel izgovarjati na "slabo vrme", — dasi se vseeno vedno lahko najde koš drugih izgovorov—toda omenjeni dan se je držalo kisto in prišlo, da je bilo kot nalašč za tiste, ki radi iščejo izgovore.

ŽENE IN DEKLETA

Predno kupite žinsko suknjico; telefonirajte ali mi pišite, da vas peljem naravnost v tovarno, kjer si lahko zberete fino Sterling suknjo ali Fur Coat, in to od \$5 do \$25 ceneješe kakor kje drugje.

BENNO B. LEUSTIG Tel. Endicott 3428 CLEVELAND, OHIO

ZA LICNE TISKOVINE VSEH VRST PO ZMERNIH CENAH SE VEDNO OBRNITE NA UNIJSKO TISKARNO Adria Printing Co. 1838 N. HALSTED STREET, CHICAGO, ILL. Tel. Lincoln 4700 PROLETAREC SE TISKA PRI NAS

Prva slovenska pralnica se priporoča rojakom v Chicagu. Ciceru in Berwynu. Parkview Laundry Co. FRANK GRILL in JOSEPH KOZDRIN, lastnika Fina postrežba — Cene zmerno — Delo jamčeno Telefoni: CANAL 7178-7179 1727-1731 W. 21st Street CHICAGO, ILL.

Toda napredno Perovo družino tako vrme ne drži doma. Oni vselej pridejo na razne društvene in druge priredbe. Torej kredit! Ravno tako so "Breezyhilčanje" vedno pripravljene pomagati v vseh ozirih.

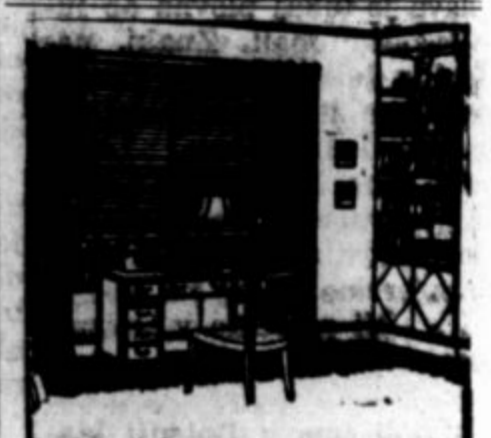
"Kaj bi?!" sva jamrala zjutraj z Jožetom v Yalu. Veselice ne kaže prestaviti, ker bo mogoče drugič vrme še slabše. Tako pa tudi ni pričakovati kaj pride udeležbe. Prišla sva do zaključka, da "bo kar bo".

Kljub caganju in kislemu vremenu se je nas zbrala zvečer prišlih družin in smo se dr-"držali" v dvorani čez polnoč, dokler ni vsega zmanjkalo. Jože je pridno kuril peč, da je že itak razgretih plešakem postajalo še bolj vroče. A pomagalo je, da so pridno iskali "hladila" pri bari. Sodr. Pečar pa, kot dober odbornik dvorane, je pa vztrajno gladil pod. Je že tako na svetu, da je vsak človek za nekaj "ustvarjen". Nekateri n. pr. so rojeni "troublemakerji" in posebno radi pridejo ponujati svojo neslanost, surovost in "moč" na veselico, da še drugim kvarijo dobro razpoloženje. Bo pač treba na prireditvah poskrbeti, da take odvede "mož postav" tja kamor spadajo.

Poročila glede števila socialističnih glasov pri zadnjih volitvah le počasi prihajajo na dan. V Crawford okraju je bilo oddanih za socialistične kandidate okrog 200 glasov, kar je seveda zelo malo. Toda kaj, ko pa mnogi, drugače zavedni delavci, mislijo, da bo že "new deal" rešil vse delavske probleme.

In pa "glas oddan za socialističnega kandidata je proč vržen, ker itak ne bo izvoljen", pravijo. Po tej logiki je bilo tudi vseh 20 milijonov glasov oddanih za Willkieja vržen proč, ker tudi ni bil izvoljen.

A. Shular.

BENEŠKE ZAVESE

vseh barv in prvovrstnega materijala po naročilu. Brezobvezni proračuni. Izdelujemo tudi druge okenske zavesice in kabinete za radiatorje.

Telefoni CICERO 4348

CHECKERT

VENETIAN BLIND CO. 5006 CERMACK ROAD CICERO

Outpřto vsak dan do 6. ure. V torek, četrtrek in soboto do 9. zvečer.

ALEKSANDER SPASOV:

ZOZO

Povest sirote o sovražstvu, sočustvovanju in dobroti

(Nadaljevanje.)

5.

Janko je v največje presenečenje celega mesta ponosno stopal skozi mesto, z visoko dvignjeno glavo.

Po kosilu so se mešani še bolj smejali. Janko je namreč peljal za roko štiri revne in skoraj gole sirote. Oči so se mu svetile od radosti in sladke se je smehljaj, ko jim je kupoval nove obleke, novo obutev, ko jih je peljal k sodniku, da jih posinovi.

Tudi ta čudež so doživeli Novograjčani. Dočakali so in videli, da je mojster Zozo, ki je bil fant, naenkrat postal oče starih dečkov.

Stara Rada pa, ki je bila stara mati teh sirot, je postala njegova mati. Janko ni vedel, kaj bi počel od veselja. Nikoli, še nikoli v življenju ni občutil toliko sreče. Imel je mater, imel je otroke — štiri siromašne, toda zdrave, zagorele fantke.

Človek s svojim srcem je čudna uganka. Samo en svetel žarek je bil potreben, radosten in nasmejan. Celo ime Zozo, ki mu je bilo do danes izgledalo grdo, se mu je sedaj delo tako lepo, tako milo in krasko! Celo zelo veselo je bil sedaj tega imena, kajti nihče ni imel tako lepega prilika. Nihče ni imel takega prilika ne v mestu, ne v okolici, celo v njegovem rojstnem mestu ne, ki ni daleč od tu. In še tisti dan je Janko ukazal, naj snamejo iznad vrat njegove delavnice staro desko, pa naročil, naj mu izdelajo novo in veliko z napisom:

MODERNE CEVLJI MOJSTER ZOZO

Veseli in nasmejan, ko da so mu zrasle nove perutnice, je Janko pograbil ključivo in začel nabijati in delati. Celo zapel je. Delavnica je bila polna pesmi, ki na ulico je šillila in kot ptica v letu je poletela nad mestom.

Člani vseh celov v mestu so v čudu odpirali usta. Ko pa so videli tudi nov napis nad vratmi delavnice, je nastala zmeda po vsem mestu.

In v mestu se je zopet začelo govoriti o Janku, o mojstru Zozu, in njegov sloves je šel po vsej okolici. Zopet je bilo pri

njem naročil na pretek. Ker ni zmogel sam, je najel mojstre, pomočnike in vajence. Sedaj so vsi tekmovali, kdo bo delal pri njem, kdo se bo bolje izuril v čevljarstvu.

Janko je vsem oprostil radi prejšnjega zbadanja. Sedaj ni imel sovražnikov, vsem je dajal navodila, z vsemi je govoril. Smejal se je, čisto drugi je postal. In čudo, vse mesto je naenkrat postalo drugačno. Odslej so bili vsi njegovi prijatelji, povsod so ga klicali, naj jih obiše. Najlepša dekleta so mu začeli ponujati. Janko pa se je smejal in jim govoril: — Saj imam mater. Tudi štiri sinove imam. Dovolj mi je. Samo sinovi naj zrastejo, njih bomo poženili. Takrat bomo napravili svatovanje!

Tako je sedaj teklo življenje Janku iz dneva v dan, iz leta v leto.

Starki Radi, priletni starki Radi se je vzbral hrbet, postala je vesela, kar naprej se je smejala. Njeni vnuki so rasti. Dva sta hodila že v šolo in dobro sta se učila. Mlajša dva pa sta ji vsak dan pomagala in jo spremljala, kadar je nesla košilo Janku v delavnico.

Tako je minilo nekaj veselih let za Janka, za njegove sinove in njegovo mater. Janko je delal od zore do mraka. Po končanem delu se je veselo vracal domov. Takoj se je začel igrati z otroci, povpraševal jih je, kako je v šoli, o nalogah, o njihovih sošolcih.

Z veseljem je delal Janko, ker je vedel za koga dela in za koga služi. Imel je dovolj denarja za novo hišo in delavnico. In sezidal je novo dvonadstropno hišo mestu stare in razpadajoče hiše starih Rade. Tudi veliko novo delavnico je postavil sredi mesta.

Se nekaj let je minilo. Vnuki stare Rade so odrasli. Večja dva sta končala mestno šolo in sta pomagala Janku. Mlajša dva pa sta še hodila v šolo in pomagala stari Radi. Ona pa ni čutila utrujenosti. Od zore do mraka je letala sem in tja, kuhala je, pospravljala po novi hiši in ni se mogla dovolj naveličati te nenavadne sreče, ki je obsijala njo in njene uboge vnuke.

Vse mesto ji je sedaj zavidalo. Vsi so smatrali njo in njene

vnuke za najsrečnejša bitja v mestu. Kajti tudi mojster Janko je bil sedaj prvi meščan, ki so ga vsi v največji meri cenili in spoštovali. Tudi za najboga-tejšega človeka v mestu so ga smatrali.

Prazničen dan je bil in Janko je odšel sam z doma. Drugače je vedno peljal tudi svoje dečke s seboj na sprehod. Tisti dan pa je šel sam na sprehod. Ko se je zvečer vrnil, je bil zelo vesel in razpoložen in že z vrat je vpil:

— Veste, mati, vse tisto vrbovje ob reki sem kupil!

(Konec prihodnjic.)

PO CLEVELANDU

Cleveland, O. — Spominska razstava Peruškovih del se je dokaj dobro obnesla, vzlic temu, da je bilo ob nji veliko nevolje. Direktorji SND, alikdor je že imel glavno besedo pri izbiranju članov v razne pripravljene odbore, je nastalil proti vsake sorte imena. Ker so mnogi med sabo vedeli enega ali drugega vzroka skregani, ni bilo pričakovati, da bo do te ali kakih drugih sličnih priložnosti segli drug drugemu v roke in rekli, "vsi za enega, eden za vse". Razprtije ne poznajo tega gesla.

Vendar pa je slovenski Cleveland storil, kar je v danih okoliščinah zmogel, in ko to počram, je bilo z razstave kupljenih že okrog en tisoč dolarjev Peruškovih slik. In to je že nekaj.

Čikaški delavski center je z oznakom, da si izbere na tej razstavi eno sliko, napravil med nama prijeten vtis. Pa tudi soproga pokojnika je bila vzročena. Saj se je Perušek s Čikaški delavski center je z oznakom, da si izbere na tej razstavi eno sliko, napravil med nama prijeten vtis. Pa tudi soproga pokojnika je bila vzročena. Saj se je Perušek s

Kakšno sliko dobi Center v Chicagu, ne vem (to je pisano tri dni pred zaključkom razstave). Ovdovino je pač, kako so se spoznale med sabo tajniki treh tukajšnjih klubov JSZ, ki so imeli mandat izvršiti naročilo.

Ko smo korakali od slike do slike, so mi pokazali neko — naziv ji je "Mrtve strune", o kateri je nam Mrs. Prushek pripovedovala, da je eno izmed del, ki so bila pokojnemu Harveyju najbolj v dopadaje. Rekla je, da bi bila ta kakor nalasč za v čikaški SDC. In da bi v cenil ne bila prevzrajna, kajti cena zanjo je precej višja, kot pa so zaupniki pooblašeni dati.

Mrs. Prushek je s to razstavo dobila zadoščenje — vzlic pikrim besedah z ene ali druge strani. Slovenska naselbina v Clevelandu ni pozabila človeka, ki ga ni več med nami.

Najboljše prospejajo med nami — kot menda povsod v naših naselbinah, "kulturni" prostori. Propaganda za mleko ni ne izda, še večina čistih, ki jim ga zdravniki zapoveduje, se nočejo ravnati po plačanih nasvetih.

Drugače pa je naša kultura v stanju revmatizma. Kako bo izšel koncert "Zarje" na Zahvalni dan, sedaj še ne vemo. Upam, da ji bo vreme naklonjeno in dvorana polna.

"Jadrinov" koncert je imel zelo slab posej in tudi "Verovšek" ima slične težkote.

Zamah pa je dobila pod Sublicem "Glasbena matica". Koliko časa bo obveljal, je seveda vprašanje časa.

"Naprej" (list) je nekaj mesecev jako šepa. Ako mu je pittsburgski dim škodoval, ni clevelandška klima še manj prijia. In urednik Geo. Witko-vich se je skrčil za žensko krilo, ker je označil za urednico Elizabeth Matko. Na uredniški posej se ona čisto nič ne razume.

Skreganost je v naprednih vrstah v Clevelandu menda več ko kdaj prej. Krivi so razni dopisi, pisani v namen za kreg, boj zaradi vprašanja združevanja SSPZ s SNPJ in pa še nešteto drugih stvari. Kar nič kaj dobro se ne počutimo v družbi. Ta je jezen na onega, drugi pa četrtga, zaven se kdo kaj zbadljivega reče, pa nastane pušoba. Vsega tega ne bi bilo

treba, če se bi skupno potrudili biti strpni in pametni.

Rojak Petavs ni več zastavonoša Napreja. Škoda, ker je skušal potati njegov trobentač, pa si je pri tem nakopal vlogo, ki mu obeta še težji boj za vsakdanji kruh.

Pri SDD so se spori radi predelave že pred nekaj meseci plegli in je upati, da tudi stare zamere izginejo. Kajti Domi ima konkurenco in za njegovo ohranitev in vzdrževanje je treba sloge vseh onih, ki so ga pomagali zgraditi in doslej obdržati.

Volitve 5. novembra so pri nas izpadle kot je bilo pričakovati. Kdaj spot dobimo v Cleveland socialistično gibanje, na katerega smo bili do prejšnje svetovne vojne in še celo do usodne tragedije na Public Squareu tako ponosni? — J. P.

Glas iz Pueblo

Pueblo, Colo. — Volitve so za nami in sedaj je spet "vse po starem". V tukajšnji jeclarni so morali vsi tujerodci na zaslišanje pred upravo, ki jih je izpraševal, koliko časa so v tej deželi, ako imajo državljanke pravice itd. Vsakdo izmed njih, ki je državljan, je moral to izkazati z dokumenti. Kaj store z onimi, ki še niso naturalizirani, sedaj, ko to pišemo, javnosti ni še znano, a govore da jih bodo odslovili. Ako se to zgori, bo žal, prizadetih tudi precej naših ljudi. Trideset in več so že v tej deželi, pa se niso potrudili postati državljani. Ako bi jih bil Ciril Zupan v pridigah na to nagovarjal, pa bi bilo danes marsikomu, ki jo je njega poslušal, prihranjena neprijetna odtiskati prste in se izgovarjati bossom. Mi smo ljudi pravočasno avarili in jim priporočali, da kdor misli tu stalno ostati, naj se potrudil za državljanstvo, a nas niso upoštevali.

Dne 10. nov. je Slov. dram. klub Zora vprizoril v Narodnem domu komedijo "Denar", v kateri so nastopili Anton Kochevar, Rose Radovich, Robert Roblek, Frank Pechnik, Mary Hochevar, Elsie Peckek Louis Babich, Wm. Lesser, Jennie Jarec in Natalie Dogvan. Režiserka je bila Rose Radovich. Avtor igre je A. Kobal. Po igri smo imeli plesno zabavo.

Prihodnjega letnika Ameriškega družinskega koledarja z zanimanjem pričakujemo. Delavske razmere so srednje. Vlada naročila se v industrialnem mestu, kakor je naše, poznajo posredno in neposredno in ljudje si obetajo boljših časov. — Opazovalec.

Vabilo na skupni sestanek

Milwaukee, Wis. — Zadržna seja kluba št. 37 JSZ 8. novembra je bila zelo zanimiva in za bodočnost našega kluba ter naše naselbine zgodovinskega pomena.

V teku razprave je klub sprejel več važnih predlogov, izmed katerih se mi zde najvažnejši sledeči:

Naš klub je naročil 25 izv. dovd Ameriškega družinskega koledarja. Prejšnja leta smo ga razpečali povprečno okrog 100. Seveda v tem slučaju pomeni le, da je to naše prvo naročilo za prihodnji letnik in naslednja bodo sledila čimboljše bomo koledar razpečavali.

Drug sklop je bil, da klub kupi L. Adamičevo knjigo "From Many Lands". Smatramo, da je važnega pomena in zelo zanimiva za vsakega člana, ki si želi obogatiti svoje znanja. Kdor si jo želi naročiti, jo lahko dobi v našem klubu. Namreč je za čitanje, kar stane 15c za dva tedna, nato pa vsak dan 1c več.

Najvažnejši sklop te seje pa je bil, da se povabi vse naše članstvo in somišljenike na skupni sestanek v nedeljo 24. novembra, ki bo v dvorani SST. Prične se ob 2. pop. Glavna točka pa tem zborovanju bo, kako se naj ta klub ravna v bodoče glede naših smernic v sedanjih razmerah. To naznanilo je namenjeno vsem onim, ki jim je pri sreju klub, zveza in bodočnost delavstva.

Kdo lastuje svet?

Anglija poseduje 13.2 odstotkov površine sveta, Francija jo je do tej ogle lastovala 4.8 odstotkov, Nizozemska 0.80 odstotkov, Rusija eno šestino, ki pa je vse ena celina.

Druge dežele z velikim vnanjim opretni so Zed. države, Japonska, Belgija, Portugalska, Italija in naketer druge.

MOLOTOV IN HITLER SE ŠPORAZUMELA V "KORIST OBEH DEŽEL"

(Nadaljevanje s 1. strani.)

Trgovski veščaki obeh dežel so minuli teden veliko razpravljali o tem problemu. Neudradne vesti trdijo, da je Nemčija spet ponudila Rusiji svoje veščake v inženirstvu, transportaciji, rudarstvu in agrikulituri, v namenu, da se zviša produkcija in izvoz v Nemčijo.

Isti viri pravijo, da je nemška vlada predlagala povečati in izboljšati rusko muničijsko industrijo s pomočjo svojih veščakov, pod pogojem, da bo izdelani material na razpologo Nemčiji, dokler bo v vojni z Anglijo. Angleški letalci namreč napadajo Kruppove in druge muničijske centre v Nemčiji. Ako se jim posreči napraviti v njih toliko škode, da bo obrat ovrhan, si mora Nemčija preskrbeti dobavo drugje. Anglija je ta problem rešila z muničijskimi tovarnami v Kanadi, do katerih nemški letalci ne sežejo, in še bolj pa z naročili v muničijski industriji Zed. držav.

Vprašanje Turčije

Eno najdelikatnejših vprašanj med Rusijo in Nemčijo je Turčija. V nemškem načrtu za prodiranje na vzhod je Turčija tradicionalno višeta. Baš zato je Turčija sklenila zvezo z Anglijo, ki pa jo Moskva ne odobriva. A tudi nemškega prodiranja tja doli si ne želi. Razen seveda, če se morejo sferi vpliva med Rusijo in Nemčijo tudi v tem slučaju razdeliti sporazumno, kakor sta si jih v njunem paktu lanskega avgusta glede Poljske, baltičkih dežel, Finske in Rumunije.

Ugibajo, in tudi verjetno je, da ponuja Hitler v zameno za Turčijo Rusiji kontrolo nad Iranom in Iracijem, in ko razpade imperij Velike Britanije, tudi nad velikim delom Indije. Tako bi prišla Rusija do evropske Turčije vred pa bi prišel pod nemško nadoblast v sporazumu z Rusijo. Teško, da bi bila Rusija pripravljena prepuščati ožino iz Crnega v Sredozemsko morje Hitlerju, a presenečenja so mogoča.

Dolga vemo le, da Hitler in Molotov nista kovala naklepov proti "imperialistični" vojni, pač pa, kako iz nje čimveč dobiti, kot pravi njun uradni komunike, "v obojestransko korist".

Nemci dobili pohišstvo Zidov V Alzaciji so morali tisti Zidovje, ki so imeli udobna stanovanja, prepuščati jih Nemcem s pohištvom vred, in se izseliti v "ghetto".

Neodvisnost Turčije

Pred par leti je Turčija praznovala 17. obletnico svojega prerojenja in svobode. A toliko jih je, ki ji strežejo po svobodi, da se nič ne ve, kdo se bo prvi zapodil vanjo in ji jo vzame.

Listen to

PALANDECH'S YUGOSLAV-AMERICAN RADIO BROADCAST
Every Saturday, 1:30 to 2:30 P.M.
STATION WHIP
1480 kilocycles
(First Station on Your Dial)
Featuring a program of Yugoslav Folk Music

PRISTOPAJTE K.

SLOVENSKI NARODNI PODPORNJI JEDNOTI
NAROCITE SI DNEVNIK
"PROSVETA"

Stane za celo leto \$6.00, pol leta \$3.00

Ustanavljajte nova društva. Deset članov(ice) je treba za novo društvo. Naslov za list in za tajništvo je:

2657 S. Lawndale Ave
CHICAGO, ILL.

KDO JE KRIV?

Rabelj je korakal k vislicam. Množica ga je kritizirala in v njenih očeh je bilo zaničevanje. Bil jim je kot nekakšna mogočna sila in nasilje, kot nekakšna krivičnost, ki obeša človeka.

Za rabljem je korakal svečano črnooblečen človek. Bil je sodnik. In množica mu je naredila pot in se mu spoštljivo priklanjala. Bil ji je kot nekakšna nebeška pravičnost v človeški podobi.

Tedaj je odpir rabelj svoja usta in rekel množici: — Zakaj me zaničujete? — Ker ubijam, mu je zakričala množica. — Ker moriš! — Izvršujem le izrek sodnikov, ki-stopa tam za mano — je odgovoril rabelj. — Zato, če že morate koga zaničevati, zaničujte njega.

Sodnik pa je odvrnil: — Kaj? Zaničevali bi me radi? Mene? Če bi ne bilo zakona, bi smrtno obsodbe ne mogel izreči! Zaničujte zakon, a ne mene!

Zakon pa je rekel množici: — Če bi vi ne dovolili, da bi bil ustvarjen, bi me ne bilo! Zato zaničujte samega sebe!

Množica se je razkropila. (Prosto iz nemščine I. V.)

ALI VESTE?

Rusija je s svojim sporazumom s Hitlerjem dobila veliko teritorija ne da bi ji bilo treba iti v vojno. Italija, druga Hitlerjeva zaveznica, pa je morala v vojno, ne da bi imela kaj dobička od nje. Taka je sedanja "imperialistična" vojna. Koristi od nje imati le Nemčija in Rusija.

PRIREDBE KLUBOV J. S. Z.

NOVEMBER

CHICAGO, ILL. — Koncert Save, v nedeljo 24. novembra v dvorani SNPJ.

DECEMBER

CHICAGO. — Zabava kluba Slovenski center v petek 6. decembra.
GIBARD, O. — 20-letnica kluba št. 222 JSZ v petek 10. decembra v Nagodetovih prostorih.

CLEVELAND, O. — Klub št. 49 JSZ priredi svojo letno plesno veseličo dne 25. dec. zvečer v Slovenskem delavskem domu v Collinwoodu.

CHICAGO, ILL. — Silvestrova zabava kluba št. 1 JSZ v Masonic Temple, 23rd St. in Millard Ave.

1941.
MAREC
CHICAGO, ILL. — Priredba v korist Proletarca v nedeljo 2. marca v dvorani SNPJ.

APRIL
CHICAGO, ILL. — Koncert Save, v nedeljo 20. aprila v dvorani SNPJ.

JUNIJ
CHICAGO, ILL. — Piknik v korist Proletarca v nedeljo 22. junija pri Kegiu v Willow Springsu.

Priporočite prijateljem, da si naroče Proletarca.

Dr. John J. Zaveršnik

PHYSICIAN AND SURGEON
OFFICE HOURS: 2:00—4:00; 7:00—8:30 Daily
At 3724 W. 26th Street
Tel. Crawford 2212
At 1858 W. Cermak Rd 4:30—8:00 p. m. Daily
Tel. Canal 1100
Wednesday and Sunday by appointments only
Residence Tel.: Crawford 8440
If no answer — Call Austin 5700

POSLUŠAJTE

vsako nedeljo prvo in najstarejšo jugoslavansko radio uro v Chicagu od 9. do 10. ure dopoldne, postaja WGES, 1360 kilocycles. Vodi jo George Marchan

BARETINCIC & SON

POGREBNI ZAVOD
Tel. 1478
424 Broad Street
JOHNSTOWN, PA.

Pri nogometni igri so 20-7 odločilne številke!

Tu je druga enostranska "odločitev":
MODERNE PLINSKE PEČI SO PREDNJACILE NA ČIKAŠKEM TRGU 100 proti 4

MODERNE PLINSKE PEČI vam nudijo vse za nižje stroške!

• "Zmagali so z lahkoto", je zaorila masa pri trinajsti točki igre. Kako bolj odločilna zmagata je šele 100 napram 4 v priloge Modernih plinskih peči! Ženske jih imajo raje, ker jim nudijo večjo udobnost in nižje obratne stroške. Kuhanje na njih je lahko in so v kriz vsaki kuhinji. Poglejte spodnji seznam pa boste razumeli zakaj pravi 100 napram 4 ženskam: "Jaz hočem moderno plinsko peč!"

Samo moderni plinski štedilniki imajo sledeče prednosti:

Samovžigalniki na vrhu... nič vžigalic — niti čakanja.
Veliki gorilci... kuha kar najhitreje mogoče.
Automatična kontrola vročine... zagotovi poljubno temperaturo.
Pravilna temperatura v pečih... kot si jo želite!
Močna izolacija... drži vročino v pečih.
Brezdimni brojler... odstrani dim in in pospeji pečenje.
Minutni nadzornik... vas opozori kdaj je kuha gotova.
Automatična časovna kontrola... kot si jo želite. Kuha sam in oddaja ter dodaja vročino v vaši odsotnosti!

Oglejte si te moderne plinske štedilnike v najbližjem lokalni plinske družbe.

MODERN COOKERY... CONSTANT HOT WATER... SILENT REFRIGERATION... GAS HEATING... THE MODERN AND MEANS

THE LABOR CHORUS

Two of the most outstanding Slovene labor choruses will climax the fall season with presentation of brilliant concert programs this week.

In Cleveland, Ohio, "Zarja" will step forth on Thanksgiving Day, Nov. 24, with a brilliant array of its own talent in solo, duet and choral numbers, and a play in which the younger members of the chorus have the leading parts.

In Chicago, "Sava" will present another of its excellent concerts on Sunday, Nov. 24. Here, too, in addition to duets and renditions of the entire chorus, a musical comedy will be featured, as well as guest soloists.

Both these accomplished groups of singers are sub-sections of active JSF Branches, and as such are important channels through which interest of members is retained for creative and educational work within the groups.

Both have a large percentage of membership among the younger generation, and we may say, are quite rapidly changing over to the new generation of our people.

Continuing the building up of this nature of educational work in our Branches is of utmost importance. In addition to its educational and recreational value, numerous members, with appreciation for song and music, are attracted to our movement, who otherwise might never have been heard from.

Sociability is promoted with our singing societies, through a common blending of interests in song and music. And who will doubt its value! Didn't the great poet Hawthorne himself say: "What would a man do if he were compelled to live always in the sultry heat of common society, and could never better himself in the cool solitude of song and music!"

Neither should we lose sight of the fact that by supporting the programs of our singing societies we are helping keep alive the beloved old Slovene folk songs, dear to the heart of young and old for their everlasting beauty.

More Election Results

As this issue goes to press no clear indication has been received yet as to the total Socialist vote polled on November 5.

Norman Thomas polled 10,937 votes in Wisconsin, reports from that state indicate.

J. W. Aiken, Socialist-Labor candidate, received 1,078 votes.

Thomas' vote was an increase of 311 over his 1936 total and Aiken's a gain of 521.

Earl Browder, Communist aspirant, showed a loss of strength, dropping to 1,631 votes compared with 2,197 he polled in 1936.

Roger Babson, Prohibition party candidate, received 1,147 votes.

Defeated in Minnesota was incumbent Farmer-Laborite R. T. Buckley.

In New York State where the biggest upset in the Socialist vote took place this year, the Socialist vote was 21,000, some 8,000 of which was the upstate total. Four years ago the Socialist vote in New York was 86,000.

Thomas' New York City vote this year was 12,000 compared to 36,000 of four years ago.

Spokesmen of the Socialist Party contend that their strength was maintained and slightly increased over 1936 in every state but New York, and that the national total will equal Thomas' 187,000 of four years ago.

An unofficial tally gave the Prohibition Party, headed by Roger Babson, 7,322 votes in New York State.

Browder's indicated national total will not go above the 80,000 total of 1936. In several states, California, Massachusetts and New Jersey, he is running ahead of 1936 figures. But the Communist Party was on the ballot in only 22 states and write-ins had to be conducted in New York, Illinois, Ohio, and Indiana.

Jerry Voorhis, leading House liberal, easily won re-election defeating his opponent 12,213 to 6,815.

The American Labor Party totaled 422,656 votes in New York State, polling 100,057 upstate and 322,109 in New York City.

Norman Thomas received 3,945 votes in Chicago and 963 in the county towns for a total in Cook County of 4,908. Returns for other Socialist candidates in Cook County were: Mayer (U. S. Senator) 3,844. McDowell (Governor) 3,598. Tonielli (Lieutenant Governor) 3,706. Shulman (Secretary of State) 3,773. Albright (Auditor) 3,871. White (State Treasurer) 3,923. Foster (Attorney General) 3,843. Fleischman (Congressman-at-Large) 3,615. Gregory (Congressman-at-Large) 3,489.

In Maryland, where Norman Thomas registered a 200 per cent gain over 1936, the Socialist candidate for United States Senator polled an even greater increase.

In Minnesota, where Socialist organization is weak, the vote for the Party's national candidates trebled the vote of 1936. In northern California, the Socialist vote doubled and in the rest of the state it showed a marked increase.

In New Jersey, the vote for Socialist candidates on the state ticket generally tripled the vote of 1936, while McAllister: Coleman, running for U. S. Senator polled 1,200 votes as opposed to 264 votes in 1936. In Montana, Thomas received 715 votes as compared to 1,066 in 1936—a decrease of about 30 per cent.

Having a hinged setting for its gem, a new finger ring has a place to contain concealed names, initials or secret sentiments.

A plastic bottle top has been invented that enables exact amounts of beverages to be poured into glasses without spilling a drop.

An Englishman has invented head and tail lights, supplied with current by dry batteries, to protect his stock on roads at night.

Metal legs of a new portable folding sawhorse have teeth at the top to grip a plank of any width inserted to form the upper surface.

Coated with a blue filter lacquer, a new photoflood lamp is asserted to produce color pictures at night as accurate as in day-light.

Japanese raw silk dealers and exporters will establish a research institute to improve the quality and reduce production costs of silk.

PROFIT CAUSED THREAT OF JAPS

Peace Groups Warned of Growing Menace of Nazi-Jap Alliance, But Trade Continued

NEW YORK.—With a nonchalance it obviously did not feel, the State Department at Washington hailed the Pact of Berlin, among Germany, Italy and Japan, as "old stuff," and maintained toward it a rigid silence. Meantime the press, in a magnificent straddle, reflected the Washington attitude while at the same time it saw the pact as a sensational revelation, unmasking at last for all "isolationists" and other doubters the sinister common goal of the three renegade nations—a shake-up of the atlas involving direct threat to the security of the United States.

The irony of this dual position taken by the press is apparent to the many peace-minded groups in the country. For years they have pointed out the existence of such a close tie-up between the Nazis and Fascist elements in Japan. They have repeatedly urged the State Department to take vigorous and effective action against shipment of war materials to Japan at a time when such measures might have been taken without provoking an armed conflict, only to meet with official opposition in the nation's capital.

AMERICA WAS WARNED

On May 15, 1935, the Nofrontiers News Service, which makes this comment, published a dispatch smuggled out of Germany by one of its correspondents revealing that several automobiles filled with Japanese officers and escorted by high officers of the Reichswehr had entered one of the secret forest areas near Hildesheim where even German citizens were not allowed; and where confidential war preparations were proceeding, and were afterwards winned and dined sumptuously at Hanover. At the same time, German steel industries, filling large munitions contracts with Japan, successfully held out for lower shipping rates on Japanese lines. Ever since July, 1937, the world has been denied any information on Japan's gold reserves; yet Nazi papers have published detailed figures long after they could be obtained nowhere else.

These important and conclusive reports, along with many similar ones, are now being quoted by the military-minded opponents of the peace groups to support their "old stuff" thesis. Yet from the time when the reports first appeared in print, it was the peace groups that acted upon them, urging cessation of war material shipments to Japan. Because of opposition or lethargy in Washington, nothing was done. Business interests were against any such move. It would spoil profitable trade. As late as last summer these interests were saying, "Morality has nothing to do with the question."

BUSINESS DIPLOMACY

Business pressure may or may not have been the deciding factor in shaping State Department policy during those years. There is certainly plenty of reason to believe that it was. Our attitude toward Japanese affairs may well have coincided with our attitude toward Latin American affairs, as expressed by United States Ambassador to Cuba, Caffery, in an address before the American Chamber of Commerce in Havana in 1936: "Diplomacy, as I interpret it, consists largely in co-operating with American business."

But in any case, the fruits of the policy pursued are now evident: first, we send Japan enough war materials for her to accumulate a large reserve; second, we wait for more definite action (since the Hull "moral embargo" is known to have been only partially effective, even with regard to airplane parts) until the world situation compels it; finally, we are forced to act at a time and under circumstances which surround with vastly greater danger everything we do.

—Reading Labor Advocate.

EDITOR'S NOTE

CLEVELAND, O. — M. S. Your article on "Zarja's" concert received too late for publication.

When Right is Wrong

There is one time when the RIGHT SIDE is the WRONG SIDE, says the Illinois Automobile Club. The right side is the wrong side when you are walking down a highway at night. Pedestrians on the highways should always walk on the left side of the roadway, facing traffic.

A wagon that a child can propel by walking on a treadmill has been invented by a Philadelphia man.

There are two hinges in the stem of a new tobacco pipe that can be folded for carrying in a pocket.

Endurance is the crowning quality, and patience all the passion of great hearts.—J. R. Lowell.

UNION MOVEMENT ALL-IMPORTANT

Organization is greatest problem of modern times

The labor union movement is not a mere matter of wages and hours. It aims to regulate these. But back of these are great moral and patriotic principles, ignored, it is true, too often by its members, and lost sight of almost entirely by its opponents.

John Mitchell once expressed the high ideal of organized labor when he said:

"If I believed that the trade union movement stood for nothing else than securing a few cents higher wages or securing a few hours less labor I would leave it. If I thought that it all it does I would quit the trade union movement and I would try to start myself a new movement. But I believe it does more than that. I believe the trade union movement raises the standard of our citizenship and the womanhood and the childhood of all our people. Any movement that elevates society, that elevates the manhood and womanhood of our people, contributes immeasurably to the welfare of our people and to the good of our country."

The labor movement is devoted to the uplift of humanity, the most worthy cause with which any movement can be associated, and the trades union movement, through the labor press, is doing its full share in placing before the workers the real situation with which they are confronted, so that in the fullness of time a bountiful harvest may be gathered.

It is upon this theory that the foundation of the great labor movement was laid; that movement which many times had been so willfully maligned, misrepresented and misunderstood; that movement to which its advocates and pioneers have given the best that was in them in order that the pathway of their successors would be wider and straighter and life the better worth living, without a thought of self or the awful cost they were paying to the cause of suffering humanity.

Organization is the great problem of modern times. The trades union movement in this regard has undertaken a gigantic task. It has accomplished much, and it is still accomplishing more.

With great admiration we are bound to observe the wide sphere of activity on the part of the organized workers progressing in all directions. In our own, the bakery and confectionery industry, the thought of organizing is becoming more and more apparent. In the Bakery and Confectionery Workers' International Union of America they have created an organization for the protection of their interests, and this organization has, during the past years, made advances which have led us along on all paths of a better life. The number of members is steady growing and the younger members, who are joining the ranks of our organization, begin to recognize obtained improvements of working conditions as precious achievements of union affilia-

tion and devote their energy in a direction which will help to strengthen the organization as a reliable protector in all phases of life.

The progress made, even under great difficult circumstances ought to be sufficient proof for every man and woman employed in the baking and confectionery industry that for the sake of self-protection they ought to join our ranks, which, as is being admitted by some of our former strongest opponents, no longer resembles "the loose pigeon coop affair" of years gone by. We need not dope ourselves with dreams of the future, as long as we can successfully demonstrate to our members that they have a good organization that has successfully weathered the storms and internal differences and that now stands solid and with greater power of resistance ready to continue a work that will mean to not alone win new members for the International Union, but also fighters who are determined to defend the rights of organized labor, and who, as the most sacred token of their union principles and loyalty, have nothing else at heart but the unrestricted progress of their organization.

—Bakers' Journal.

SEIDE SUCCEEDS OHL

LA CROSSE, Wis.—Sec. Herman Seide of the Milwaukee Federated Trades Council has been elected president of the State Federation of Labor to succeed the late Henry Ohl, Jr. Seide is an AFL carpenter.

Camacho Recognized by U. S. as Pres. of Mexico

After a long, bitterly-fought election marred with blood-shed and loss of lives, Mexico elected its next president. The new president-elect is Gen. Avila Camacho who was formally recognized by the United States government last week.

Waukegan JSF Branch Sponsoring Card Party

WAUKEGAN, ILL.—A card party will be held in the Slovene National Home, Saturday, Nov. 23, to which all members of Branch No. 45 JSF, and friends are invited.

CO-OP NEWS SAYS...

The 2,000 co-ops belonging to the Co-operative League of the USA have some 1,115,000 members. Forty states were represented at the Jubilee Congress. Perhaps 2,000,000 consumers are in co-ops of some sort. Consumer co-op business is estimated at \$600,000,000 a year—about 1½ percent of retail sales. The 8,500 co-operative credit unions have 2,500,000 members and \$200,000,000 assets. With REA aid, electric co-ops serving 483,000 rural families have built and energized 198,000 miles of lines.

Jugoslavia—A Historical Sketch

I. The cradle of the Slavic race, historians tell us, was on the northern slopes of the Carpathians—a semi-circular belt of mountains in Southern Europe nearly 800 miles in length. The breakup of the Roman Empire in Central and South Europe caused the Slavs to migrate to the south and west—following the movements of the Teutonic or early German tribes. In the end, the Slavs were in possession of southeastern Europe. Subsequent Magyar invasions and the Germanic pressure from the west deprived the Slavs of part of this territory, and definitely separated the Slavs in the south from their northern brethren. The settlements of the Southern Slavs in the northern Balkans were known as Slovenians from their beginning. The present Serb and Croat areas were occupied much later. Until the twelfth century, Bosnia and much of Serbia remained sparsely inhabited forest regions.

The most numerous of the Southern Slavs are the Serbs, a people proud of their long and epic struggle for national independence. For centuries the Turks were the big bad wolf in the Balkans. The fateful battle at Kosovo in the 14th century marked the beginning of centuries of Turkish bondage. Today, the memory of the Kosovo Polje is sacred to every Serb not only as the battlefield where the empire perished. More than five centuries later, during the World War, the fertile plain, deep in snow, was crossed by half-starved Serbian troops and civilians escaping the closing shears of German and Bulgarian forces—leaving behind a trail of 10,000 frozen corpses.

The Turks were in supreme power until 1804, when their rule was challenged by two men equally determined to liberate Serbia. Both belonged to the honorable profession of smiths, and both desired the throne. Hotheaded Black George, "First Karageorgevitch," brought to death with his own hands scores of adversaries, including his brother and father, but he was killed in his sleep by Milosh Obrenovitch, who sent his head to the Sultan. The classic feud between the Karageorgevitchs and Obrenovitchs provided alternation on the throne until 1903, when nineteen revolver bullets and five saber cuts ended the career of Alexander Obrenovitch. Peter Karageorgevitch, thereafter returned from exile, became king. He gained Central Macedonia for his country in the Balkan Wars.

The Croats formed the first powerful government among the Southern Slavs under the redoubtable leader Tomislav. This monarchy was annihilated by the Magyars in 1102; Croatia entered into a union with Hungary, keeping a modicum of autonomy which included retention of her Diet. The union lasted 400 years, but Croatia gradually became a vassal of Turkey. By 1526 Slavonia, a separate monarchy, and a part of Croatia were included in the Ottoman Empire, while the Hapsburgs kept the rest. In 1687 both Croatia

and Slavonia came under Hungarian control, which continued until 1918. As early as 1868 both regions were granted a degree of autonomy; in 1881, Slavonia was combined with Croatia into one administrative unit. During the preceding period, the Yugoslav element in Croatia had slowly increased by the immigration of Serbs, pressed northward by the Turks. At the end of the seventeenth century, the fugitive Serbs were invited by Hapsburg's Leopold I to settle in Hungary and form a barrier against the Turks.

Dalmatia, land of the old Croat state, changed masters several times. The Turks occupied the interior. In 1718 the Venetians extended their domination over all coastal Dalmatia—with the exception of Dubrovnik (Ragusa), an independent republic. Napoleon gave Dalmatia to Austria, and in 1805 transferred the province to the new Kingdom of Italy. Four years later Dalmatia was incorporated into the short-lived Illyrian Kingdom. From 1814 until the end of the World War Dalmatia was a province of the Danube Monarchy.

Bosnia, occupied by the Serbs during and after the twelfth century, became a Hungarian dependency in 1198, governed by a banus, king since 1376. The Turks seized the territory in 1463. The Bosnian revolt of 1875 was a prelude to the Russo-Turkish wars of 1876-1879, after which Bosnia was placed under the administrative control of Austria-Hungary, a status modified by formal annexation in 1908.

CULTURAL AND ECONOMIC DIVIDES

To speak of Jugoslavia as a whole would belie facts. The country presents the most baffling mixture of race, language, custom, and belief imaginable. Here are Serbs, Croats, Macedonians, Magyars, Slovenes, Albanians, Moslems, Rumanians, Germans, and Jews. Here are Mohammedians, Protestants, Roman Catholics, and members of the Greek Orthodox Church.

The nationalities are divided (in percentages) as follows:

Jugoslavs (Serbs, Croats, Slovenes)	82.87
Other Slavs	1.46
Germans	4.22
Hungarians	3.99
Albanians	3.67
Rumanians	1.93
Turks	1.26
Italians	0.11
Others	0.58
Churches (in percentages)	
Greek Orthodox	48.70
Roman Catholic	37.45
Greek Catholic	6.32
Old Catholic	0.05
Protestant (Lutheran)	1.26
Protestant (Calvinist)	0.46
Other Christian	0.12
Moslem	11.20
Jewish	0.49
Others	0.01

While it is necessary to bear these contrasts in mind, it should be noted also that the Jugoslavs are divided among themselves into three groups: Serbs (about 6.5 millions), Croats (approximately 4 millions), and Slovenes (over one million). Together, the Jugoslavs represent the majority of the population. The Slavs of Macedonia are included in these totals, although Bulgarian ethnographic experts dispute with Jugoslavia authorities the accuracy of such a grouping.

Joseph Drasler.

Important Dates

NOVEMBER

Thursday, Nov. 21. — Annual Fall Concert of Socialist chorus "Zarja" in the Slovene National Home on St. Clair Ave., Cleveland, O.

Saturday, Nov. 23. — Card Party being held by Branch 45, JSF, in the Slovene National Home, Waukegan, Illinois.

Sunday, Nov. 24. — Annual Fall Concert of Branch No. 1's chorus "Sava" in the SNPJ Hall, 2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

DECEMBER

Friday, Dec. 6. — Social and dance given by the Slovene Labor Center Social Club at the Center, 2301 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Wednesday, Dec. 25. — Branch 49, JSF, will hold its Annual Dance in the Slovene Workers Home, Collinwood, Ohio.

New Year's Eve.—Branch No. 1, JSF, will present its Annual New Year's Eve Party and Dance in the Masonic Temple, 23rd and So. Milwaukee St., Chicago, Ill.

Hidden in the base of a new desk telephone is a number list that can be withdrawn for use.

A single portion of corn is popped and delivered in a bag by a new coin-in-slot machine.

Leather made from fish skins in Italy is being used for shoes, machine belts and brake linings.

